

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“Ανάπτυξη ιατρικού τουρισμού στο Νομό Μεσσηνίας”

Σπουδαστές: Γρηγορίου Μαρία-Σαραντούλα
Τριανταφύλλου Ευσταθία

Επιβλέπων Καθηγητής: Μαυριδόγλου Γεώργιος

Καλαμάτα 2014

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η υγεία είναι το πιο σημαντικό αγαθό του ανθρώπου. Οι άνθρωποι μόλις αντιμετωπίζουν κάποια ασθένεια ή κάποιο πρόβλημα στην υγεία τους, προσπαθούν να επισκεφτούν το καλύτερο νοσοκομείο ή κλινική προκειμένου να θεραπευτούν. Δυστυχώς στις μέρες μας, πολλοί είναι οι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν προβλήματα για τη θεραπεία τους, είτε λόγω της κατοικίας τους σε χώρες που δεν έχουν την απαραίτητη τεχνολογία και επιστημονική κατάρτιση, είτε το κόστος για τη θεραπεία τους είναι υπέρογκο και δεν μπορούν να το αναλάβουν. Χώρες συνήθως με χαμηλότερο κόστος διαβίωσης, ανέπτυξαν άλλου είδους υπηρεσίες προκειμένου να γίνουν γνωστές στην παγκόσμια αγορά και κατ' επέκταση να αυξήσουν τα έσοδά τους.

Οι άνθρωποι σχεδόν από τα αρχαία χρόνια θεωρούνταν τουρίστες με την ευρύτερη έννοια και παραμένουν μέχρι σήμερα. Για πολλούς και διάφορους λόγους μετακινούνται από μέρος σε μέρος, όπως επαγγελματικούς, αναψυχής και άλλους. Οι άνθρωποι με το πέρασμα των ετών κατάφεραν να υιοθετήσουν κάποιες προτιμήσεις σε τόπους που επισκέπτονται, είτε αυτοί είναι λόγοι θρησκευτικοί, θεραπευτικοί, οικολογικοί, πολιτιστικοί και αναψυχής.

Ο ιατρικός τουρισμός άρχισε να γίνεται γνωστός κατά τις δεκαετίες 1980-1990 όπου άρχισαν οι ασθενείς-τουρίστες να επισκέπτονται ξένες χώρες προκειμένου να υποβληθούν σε χειρουργικές επεμβάσεις, διότι το κόστος ήταν υψηλό στις χώρες τους, είτε επειδή οι ασφαλιστικές εταιρίες δεν αναλάμβαναν το κόστος των επεμβάσεων.

Χώρες όπως η Ινδία, η Κόστα Ρίκα, η Νότια Κορέα και άλλες ξεκίνησαν να προωθούν τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους και κατάφεραν να προσελκύσουν μεγάλο πλήθος ασθενών-τουριστών, όπου κατάφεραν να συνδυάσουν την ιατρική τους περίθαλψη με τις διακοπές τους. Αυτό σήμαινε τεράστια οφέλη και έσοδα, τόσο για τα ιατρικά κέντρα και τους ταξιδιωτικούς πράκτορες, όσο και για την αύξηση του Α.Ε.Π. της χώρας.

Η χώρας έχει ξεκινήσει δειλά-δειλά να αναπτύσσει τη νέα αυτή μορφή του ιατρικού τουρισμού. Αν και η Ελλάδα διαθέτει υψηλά ποσοστά τουρισμού και σημαντικά οφέλη από αυτόν, πλέον δεν μπορεί να εστιάζει μόνο σε αυτή την κατεύθυνση.

Θεωρείται επιτακτική ανάγκη η ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού καθώς διαθέτει σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες χώρες, όπως το κλίμα και το καταρτισμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Υπάρχουν κάποιες μεμονωμένες αλλά εξίσου σημαντικές παρουσίες ιατρικού τουρισμού σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, αλλά αυτό που θα καθορίσει την Ελλάδα χώρα του ιατρικού τουρισμού είναι η από κοινού συνεργασία και πορεία, της ελληνικής πολιτείας και των ιδιωτικών κέντρων υγείας. Η μελέτη περίπτωσης που πραγματοποιήθηκε για το Νομό Μεσσηνίας, εμφανίζει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η περιοχή αλλά και τα τεράστια οφέλη που θα δημιουργηθούν.

Η Μεσσηνία διαθέτει πολλούς φυσικούς και αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και υποδομές για την ασφαλή και γρήγορα μετάβαση στην περιοχή, όπως αεροδρόμιο και λιμάνι. Πολλοί είναι οι τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή κάθε χρόνο για τις ομορφιές της Μεσσηνίας και σε συνδυασμό με την ύπαρξη των ιδιωτικών ιατρικών κέντρων, θα μπορέσει να αναπτύξει ιδανικά αυτό που ορίζεται ως ιατρικός τουρισμός.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	9
1.1. Ο ορισμός του τουρίστα	9
1.2. Τι είναι ο Τουρισμός Υγείας.....	10
1.3. Τι είναι ο Ιατρικός Τουρισμός	11
1.4. Μορφές Ιατρικού Τουρισμού	14
1.5. Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Ιατρικού Τουρισμού.....	15
1.6. Τα μειονεκτήματα του ιατρικού τουρισμού.....	16
1.7. Ιστορική αναδρομή - Τα αρχαία Ασκληπιεία	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	20
ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	20
2.1. Κατηγορίες Τουρισμού Υγείας.....	20
2.1.1. Ιαματικός Τουρισμός	20
2.2. Κατηγορίες Ιατρικού Τουρισμού.....	21
2.2.1. Αισθητική Χειρουργική.....	21
2.2.2. Μη αισθητική χειρουργική (Γενική χειρουργική)	23
2.2.3. Οδοντιατρική	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	28
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΙΑΤΡΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	28
3.1. Γενικά	28
3.2. Κόστα Ρίκα	28
3.3. Νότια Κορέα	31
3.4. Σιγκαπούρη	33
3.5. Ινδία	35
3.5.1. Τουριστική προβολή του ιατρικού τουρισμού.....	36
3.5.2. Ιατρικός τουρισμός: Τάσεις και προοπτικές.....	37
3.5.3. Επιχειρηματικότητα και θέσεις εργασίας	39
3.5.4. Πηγές χρηματοδότησης	40
3.6. Τουρκία.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	45
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	45
4.1. Ιατρικό Κέντρο European Interbalkan Medical Center στη Θεσσαλονίκη.....	45
4.1.1. Τουρισμός στο Νομό Θεσσαλονίκης.....	47

4.2. Ιατρικό Κέντρο Life Clinic στην Αθήνα.....	48
4.2.1. Τουρισμός στο νομό Αττικής	50
4.3. Ιατρικό Κέντρο Mesogeios στο Ηράκλειο Κρήτης	51
4.3.1. Τουρισμός στο Νομού Ηρακλείου.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	56
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	56
5.1. Εισαγωγή	56
5.2. Πρότυπο Κέντρο Αποκατάστασης & Αποθεραπείας Καλαμάτας Διάπλαση	58
5.2.1. Νεφρολογικά Κέντρα Mesogeios στη Μεσσηνία	60
5.2.2. Τουρισμός στη Μεσσηνία.....	61
5.3. SWOT ANALYSIS της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας.....	61
5.3.1. Δυνάμεις	62
5.3.2. Αδυναμίες	63
5.3.3. Ευκαιρίες	64
5.3.4. Απειλές	65
5.4. Θετικές ενέργειες άλλων κρατών και ενσωμάτωσή τους στην ελληνική πραγματικότητα	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Ελλάδα γίνεται πολύ λόγος για ανάπτυξη και άλλων μορφών υπηρεσιών που πρέπει να παρέχει η χώρα ώστε να αυξήσει την προσέλκυση ξένων τουριστών αλλά και κατ' επέκταση των εισροή ξένων κεφαλαίων, είτε ως επενδύσεις, είτε ως έσοδα από παρεχόμενες υπηρεσίες. Πλέον επειδή ο τουρισμός εμφανίζει μια σταθερή πορεία και ο ανταγωνισμός είναι υψηλός, γίνεται λόγος για την ανάπτυξη και ενός άλλου είδους τουρισμού, αυτόν του ιατρικού.

Πολλοί είναι αυτοί που επισκέπτονται την Ελλάδα κάθε χρόνο για τις διακοπές τους, ενώ περισσότεροι θα ήταν αυτοί που θα συνδύαζαν την ιατρική τους περίθαλψη με τις διακοπές. Το νέο αυτό εγχείρημα, έχει να παρουσιάσει σημαντικά αποτελέσματα και οφέλη από χώρες που δραστηριοποιήθηκαν σε αυτό τον τομέα.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι η εξερεύνηση από διάφορες αναφορές και μελέτες που έχουν γίνει σε χώρες που ανέπτυξαν τον ιατρικό τουρισμό. Επιπλέον, αντλήθηκαν στοιχεία από ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, αλλά και από διάφορες ηλεκτρονικές πηγές που παρουσιάζουν την τουριστική ανάπτυξη της Μεσσηνίας και τις υπάρχουσες υποδομές σε ιατρικά κέντρα.

Η εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια. Στο Πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά και παρουσίαση της έννοιας του τουρισμού και ειδικότερα του ιατρικού τουρισμού, ενώ επιπλέον γίνεται αναφορά και στις μορφές στις οποίες διαχωρίζεται ο ιατρικός τουρισμός.

Στο Δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια αναλυτικότερη παρουσίαση των μορφών του τουρισμού υγείας και του ιατρικού τουρισμού, ώστε να γίνει καλύτερη αποτύπωση και να υπάρξει μια εμβάθυνση στις υπηρεσίες που προσφέρονται. Η έννοια τουρισμός υγείας είναι μια γενική έννοια που περιλαμβάνει αρκετά είδη, όπως και τον ιατρικό τουρισμό.

Στο Τρίτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση χωρών με αναπτυγμένο ιατρικό τουρισμό, τα οικονομικά οφέλη που έχουν αποκομίσει οι χώρες από αυτού του είδους τις υπηρεσίες αλλά και τις ενέργειες που πραγματοποίησαν ώστε να γίνουν γνωστές στην παγκόσμια αγορά. Πέραν αυτών των ενεργειών, παρουσιάζεται το επίπεδο του ιατρικού προσωπικού, οι επεμβάσεις που πραγματοποιούνται εκεί αλλά και οι φυσικές και άλλες ομορφιές που παρουσιάζουν αυτοί οι τόποι.

Στο Τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στην Περιφερειακή Ενότητα της Μεσσηνίας, όσον αφορά τις υποδομές στα ιατρικά κέντρα, τις ξενοδοχειακές και τις υποδομές που αφορούν τον τρόπο άφιξης των τουριστών όπως είναι το λιμάνι και το αεροδρόμιο. Επιπλέον γίνεται αναφορά στα αξιοθέατα που διαθέτει η περιοχή και που μπορούν να προσελκύσουν επιπλέον τουρίστες.

Τέλος, στο Πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια swot analysis σχετικά με τα δυνατά και αδύνατα της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας, ενώ επιπλέον παρουσιάζονται οι ευκαιρίες που δημιουργούνται ώστε να αναπτυχθεί επιπλέον η περιοχή αλλά και οι απειλές που εμφανίζονται από τον ανταγωνισμό. Ακόμη, παρουσιάζονται θετικές ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν από ξένες χώρες και μπορούν να ενσωματωθούν στην ελληνική πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1. Ο ορισμός του τουρίστα¹

Πολλοί και διάφοροι είναι οι ορισμοί που δίνονται για τον τουρίστα. Η λέξη τουρισμός προέρχεται από τη λατινική λέξη *topus* που σημαίνει περιήγηση.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ακαδημία του Τουρισμού (A.I.T. – Monte Carlo) ορίζεται πως ο τουρισμός είναι το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Αυτές υποκινούνται σε διαφορετικό βαθμό και ένταση, από τον πόθο της απόδρασης που ενυπάρχει στα άτομα.

Ο Ν.Αιγινίτης αναφέρει ότι: «Τουρισμός καλείτε η από χώρα σε χώρα ή από πόλη σε άλλη πόλη μετάβαση ατόμων ομαδικά ή μεμονωμένα για λόγους βραχείας ή μακράς, πάντως όχι μονίμου διαμονής, για αναψυχή, αποκλειόμενης της εργασίας επιφερούσης άμεσον όφελος, πλην εκείνης η οποία δύναται να έχει ως σκοπόν ή αποτέλεσμα την διαφήμιση της χώρας στην οποίαν κατευθύνεται ο επιχειρών μια τέτοια μετάβαση».

Ο J.Gouet ορίζει τον τουρισμό ως «τον τρόπο του να ταξιδεύεις, συνδυάζοντας σε διαφορετικές αναλογίες, σύμφωνα με τα άτομα, την περιέργεια του πνεύματος μαζί με τον πόθο να προσαρμοστεί κάποιος στα ξένα ήθη και έθιμα».

Ο J.Medecin αναφέρει ότι «τουρισμός είναι μια δραστηριότητα ευκαιρίας η οποία συνίσταται στο να παραμένει κάποιος μακριά από τον τόπο της μονίμου διαμονής του, για λόγους διασκέδασης, ανάπαυσης, εμπλουτισμού της εμπειρίας του, ανύψωσης του μορφωτικού του επιπέδου, από την παρουσία νέων μορφών της ανθρώπινης δράσης και από τις εικόνες μιας άγνωστης φύσης».

Δύο είναι οι κύριες έννοιες που οριοθετούν τον τουρισμό, το κίνητρο και η μετακίνηση. Ως κίνητρο αντιλαμβανόμαστε το σκοπό του ταξιδιού, ενώ ως μετακίνηση τη διάρκεια παραμονής.

¹ Βαρβαρέσος Στέλιος, (2005), Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη δομές. Η ελληνική πραγματικότητα, β' έκδοση, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα, σελ.26-27

Το 1963, η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τον Τουρισμό και τα Διεθνή Ταξίδια, όρισε ως «επισκέπτη» οποιοδήποτε άτομο που μετακινείται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από εκείνη της μόνιμης κατοικίας του, για οποιοδήποτε άλλο λόγο εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος και καλύπτει δύο κατηγορίες επισκεπτών.

1. Τους τουρίστες.
2. Τους εκδρομείς.

Ως τουρίστες ορίζονται οι προσωρινοί επισκέπτες, όπου η παραμονή αυτών υπερβαίνει τις 24 ώρες στην επισκεπτόμενη χώρα και τα κίνητρό τους είναι είτε διακοπές για ανάπαυση, θεραπεία, σπουδές, σπορ, είτε για επαγγελματικές, οικογενειακές υποθέσεις αλλά και συνέδρια.

Ως εκδρομείς ορίζονται οι προσωρινοί επισκέπτες όπου η παραμονή αυτών δεν υπερβαίνει τις 24 ώρες στην επισκεπτόμενη χώρα.

1.2. Τι είναι ο Τουρισμός Υγείας

Ο Τουρισμός Υγείας, με την ευρεία έννοια του όρου, ορίζεται η συμμετοχή τουριστών σε προγράμματα ιδιωτικής ιατρικής φροντίδας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την υγεία και την υγιεινή, σε συμφέρουσες τιμές και σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία. Ο Τουρισμός Υγείας αφορά στην πρόληψη, διατήρηση, θεραπεία, ανάρρωση και αποκατάσταση της υγείας με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους ή με φυσικές μεθόδους, συνδυάζοντας παράλληλα την ξεκούραση, τη χαλάρωση και τη διασκέδαση. Η βασική ιδέα είναι η σωματική, πνευματική, ψυχική και συναισθηματική αναζωογόνηση του ατόμου μακριά από την καθημερινή ρουτίνα σε ένα όμορφο χαλαρωτικό περιβάλλον.

Ο Τουρισμός Υγείας είναι μια μορφή τουρισμού που μπορεί να αναπτύσσεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και σχετίζεται με το πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, την υγεία. Επιπροσθέτως, δίνεται η δυνατότητα σε άτομα με ειδικές ανάγκες και ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, όπως νεφροπαθείς, καρδιοπαθείς, καρκινοπαθείς κ.ά., να ταξιδεύουν απρόσκοπτα σε τουριστικούς προορισμούς που επιθυμούν, συνδυάζοντας τη θεραπεία τους με τις διακοπές.

Στον Τουρισμό Υγείας εντάσσεται και ο Ιατρικός Τουρισμός που θα ασχοληθούμε παρακάτω εκτενέστερα, όπου εκεί ακολουθείται μια πιο εξειδικευμένη αγωγή αλλά κυρίως πραγματοποιούνται χειρουργικές επεμβάσεις.

1.3. Τι είναι ο Ιατρικός Τουρισμός

Πολλοί και διάφοροι είναι οι ορισμοί από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία που χαρακτηρίζουν την έννοια του Ιατρικού Τουρισμού ή Τουρισμού Υγείας όπως αποκαλείται καθώς πρόκειται για μια έννοια πολυδιάστατη. Ο πιο αντιπροσωπευτικός ορισμός δίνεται στην ηλεκτρονική σελίδα του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ και βοηθά ώστε να γίνει κατανοητή η γενικότερη έννοια και η χρησιμότητά της.

Ως ιατρικό τουρισμό αναφερόμαστε στη μετάβαση εκτός και εντός συνόρων ανθρώπων με προβλήματα υγείας προκειμένου να τους παραχθεί ιατρική φροντίδα που στοχεύει στην πρόληψη, διάγνωση και διατήρηση της υγείας τους. Ο ιατρικός τουρισμός είναι μία νέα συνεχώς αναπτυσσόμενη οικονομική δραστηριότητα παγκοσμίως που καθιστά επιτακτική ανάγκη για συνεργασία και κοινή προσπάθεια από την πλευρά του επιχειρηματία τουρισμού και του ιατρού².

Με τον όρο «ιατρικό τουρισμό» αναφέρονται 2 κατηγορίες. Η μια κατηγορία είναι η διαχείριση ιατρικών αναγκών για επισκέπτες οι οποίοι βρίσκονται σε ξένη χώρα για ταξίδι αναψυχής, ή για οποιοδήποτε άλλο λόγω ταξιδιού, π.χ. επαγγελματικό ή προσωρινή εγκατάσταση και περιλαμβάνει επείγοντα περιστατικά υγείας ή τακτικές υγειονομικές ανάγκες για χρόνια νοσήματα.

Η άλλη κατηγορία αναφέρεται στον «Ιατρικό Τουρισμό Επιλογής», όπου εκεί επιλέγει ο ασθενής να ταξιδέψει σε μια χώρα ή σε άλλη πόλη προκειμένου να λάβει μια συγκεκριμένη ιατρική υπηρεσία, παρακινούμενος από διάφορους παράγοντες όπως χαμηλότερο κόστος υπηρεσίας, ποιότητα της υπηρεσίας και συνολικά της υγειονομικής περίθαλψης, μικρότερο χρόνο αναμονής στη χώρα προέλευσης για την παροχή παρόμοιας υπηρεσίας ή ακόμη και η ευκαιρία που δίνεται στον ασθενή-τουρίστα να συνδυάσει την ιατρική φροντίδα με την ψυχαγωγία του, μέσω των διακοπών.

² Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ, (<http://www.ahepahosp.gr/iatrikostourismos.asp>, διαθέσιμο στις 12/04/2014)

Θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει ξεπερασμένη τη μέχρι τώρα αντίληψη που θα είχε κανείς ακούγοντας την έννοια του ιατρικού τουρισμού. Στο παρελθόν οι πιο σύνηθες θεραπείες περιελάμβαναν θαλασσοθεραπείες, ιαματικές πηγές, λασποθεραπείες και θερμαλισμό. Πλέον ο ιατρικός τουρισμός όπως τον εννοούν οι ειδικευμένοι διεθνείς φορείς, δεν περιλαμβάνει υπηρεσίες όπως spa, ιαματικά λουτρά, κέντρα αδυνατίσματος αλλά αυτού του είδους οι υπηρεσίες εντάσσονται στον ευρύτερο όρο του «τουρισμού υγείας» ή «ευεξίας».

Για τη διαχείριση των ιατρικών αναγκών των τουριστών, οι σημαντικότερες ομάδες ασθενών με χρόνιες παθήσεις είναι:

- Καρκινοπαθείς.
- Νεφροπαθείς.
- Καρδιοπαθείς.
- Άτομα τρίτης ηλικίας που χρήζουν συστηματικής ιατρικής και φαρμακευτικής παρακολούθησης.
- Άτομα με αιματολογικά νοσήματα..

Στην κατηγορία του Ιατρικού Τουρισμού Επιλογής οι διαθέσιμες θεραπείες και επεμβάσεις στο εξωτερικό για τους υποψηφίους ιατρικούς τουρίστες είναι μεγάλη και συμπεριλαμβάνει χειρουργικές επεμβάσεις όπως:

- Αισθητική χειρουργική επέμβαση (μαστού, προσώπου, λιποαναρρόφηση).
- Οδοντιατρική (αισθητική και ανακατασκευή).
- Καρδιολογία / Καρδιοχειρουργική επέμβαση (by pass, αντικατάσταση βαλβίδας).
- Ορθοπαιδική χειρουργική επέμβαση (χειρουργική επέμβαση αντικατάστασης ισχίου, αρθροπλαστική επιφάνεια, αρθροπλαστική γόνατος και κοινή χειρουργική επέμβαση).
- Βαριατρική χειρουργική επέμβαση (γαστρικό by pass, γαστρικός δακτύλιος).
- Γονιμότητα / Αναπαραγωγικό σύστημα (εξωσωματική γονιμοποίηση, αλλαγή φύλου).
- Όργανα, κύτταρα και μεταμόσχευση ιστών (μεταμόσχευση οργάνων, μεταμόσχευση βλαστοκυττάρων).
- Οφθαλμολογική χειρουργική επέμβαση.
- Ογκολογικές θεραπευτικές παρεμβάσεις.

- Γενική Χειρουργική.
- Αντιμετώπιση Διαβήτη.
- Νευροχειρουργικές παρεμβάσεις.
- Αντιμετώπιση παχυσαρκίας – Διαχείριση σωματικού βάρους.
- “Ανατολική – ασιατική” Ιατρική.
- Wellness & Spa – Προγράμματα ευεξίας.
- Εναλλακτικές θεραπείες.
- Ayurveda.
- Διάγνωση και προληπτικές εξετάσεις.

Βέβαια, όλες αυτές οι επεμβάσεις δεν θεραπεύουν από άμεσες απειλητικές μορφές νοσημάτων για τη υγεία αλλά έχουν σκοπό τη βελτίωση της αισθητικής.

Η Ελλάδα αναμφίβολα πρέπει να θέσει στα πλαίσια της προσπάθειας της για ανάκαμψη, ειδικότερα στις σημερινές συνθήκες οικονομικής κρίσης, αναπτυξιακούς στρατηγικούς στόχους και να διδαχθεί από πρακτικές άλλων χωρών. Ένας τέτοιος στόχος είναι να καταστεί ανταγωνιστικός ιατρικός προορισμός για ταξιδιώτες υγείας. Έχοντας στη διάθεσή της η χώρα μας το υπέροχο μεσογειακό περιβάλλον, το φυσικό πλούτο, το ήπιο κλίμα, την παραδοσιακή υγιεινή κουζίνα, την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και κυρίως το παγκοσμίως αναγνωρισμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό μπορεί πραγματικά να σταθεί ανταγωνιστικά και να καταξιωθεί στο χώρο αυτό.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία έχει ήδη κάνει σοβαρά βήματα σε μεγάλες πόλεις της χώρας μας όπως Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κρήτη και Ρόδος με αξιόλογα ιατρικά κέντρα που παρέχουν υψηλού επιπέδου ιατρική φροντίδα στους ιατρικούς επισκέπτες³.

Η χώρα μας μπορεί σχετικά σε γρήγορο χρονικό διάστημα και χωρίς να πραγματοποιήσει νέες επενδύσεις σε πάγια, να προσφέρει διεθνώς ανταγωνιστικές υπηρεσίες στα εξής:

- Επλεκτικός Ιατρικός Τουρισμός για εξειδικευμένες ιατρικές παρεμβάσεις από τα Τριτοβάθμια Νοσοκομεία του Ιδιωτικού τομέα, κυρίως στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, αλλά και στα Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία σε όλη την Ελλάδα.

³ Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ, (<http://www.ahepahosp.gr/iatrikoustourismos.asp>, διαθέσιμο στις 12/04/2014)

- Αποκαταστατικός και Γηριατρικός Τουρισμός σε συνεργασία των Κέντρων Αποκατάστασης με ξενώνες και ξενοδοχεία για την προώθηση πακέτων Αποκαταστατικού Τουρισμού, κυρίως στη Θεσσαλία και στη Μακεδονία.
- Ιατρικός Τουρισμός Εξωσωματικής και Υποβοηθούμενης Γονιμοποίησης σε συνεργασία Κέντρων με ξενοδοχειακές μονάδες σε όλη την Ελλάδα αλλά κυρίως σε μεγάλες πόλεις όπως Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Κρήτη αλλά και διεθνής προβολή.
- Λουτροπόλεις – Κέντρα Αποκατάστασης – Προσκείμενες υποδομές φιλοξενίας για Τουρισμό ομάδων ειδικών κατηγοριών, όπως άτομα με μυοσκελετικές παθήσεις, άτομα με νευρολογικές παθήσεις, άτομα Τρίτης Ηλικίας κ.λπ. με ευρεία γεωγραφική διασπορά.
- Οφθαλμολογία – Αισθητική Δερματολογία και Πλαστική Χειρουργική, σε επεμβάσεις μιας ή και δύο ημερών σε μεγάλες πόλεις και σε τουριστικές περιοχές⁴.

1.4. Μορφές Ιατρικού Τουρισμού

Ο ιατρικός τουρισμός έχει οριοθετηθεί σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Την κοσμητική χειρουργική.
- Την οδοντιατρική.
- Τη μη-κοσμητική χειρουργική.

Η κοσμητική-αισθητική χειρουργική επέμβαση ήταν η πιο δημοφιλής μορφή της ιατρικής συνοδευόμενης από ταξίδια, μέχρι την έλευση της σύγχρονης έννοιας αυτής του ιατρικού τουρισμού.

Ένας ακόμη τομέας του ιατρικού τουρισμού είναι η οδοντιατρική που περιλαμβάνει ταξίδια προς αναζήτηση οδοντιατρικής περίθαλψης, όπως εμφυτεύματα και άλλες υπηρεσίες που αφορούν την οδοντιατρική.

⁴ Ιatronet, (2012), Ανάπτυξη του Ιατρικού Τουρισμού στην Ελλάδα, (<http://www.iatronet.gr/eidiseis-nea/perithalpsi-asfalisi/news/20252/anaptyxi-toy-iatrikoy-toyris moy-stin-ellada.html>, διαθέσιμο στις 07/04/2014)

Τέλος, μια ακόμη μορφή του ιατρικού τουρισμού είναι η μη κοσμητική ιατρική που περιλαμβάνει εγχειρήσεις και θεραπείες για την καλύτερευση της υγείας του ασθενούς-τουρίστα και δεν έχει να κάνει με την εμφάνισή του.

1.5. Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Ιατρικού Τουρισμού⁵

Όντας σε κακή κατάσταση υγείας, η θεραπεία φαντάζει εφιάλτη λόγω του υψηλού κόστους και της μη διαθέσιμες επιθυμητές υπηρεσίες. Για αυτό το λόγο ο ιατρικός τουρισμός έρχεται να δώσει λύσεις σε ασθενείς που είτε δεν μπορούν να αναλάβουν το υψηλό κόστος, είτε επειδή δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές στη χώρα που ζουν. Τέσσερα είναι τα βασικά και κύρια πλεονεκτήματα που υπάρχουν στον ιατρικό τουρισμό και που μπορούν να επωφεληθούν οι ιατρικοί τουρίστες. Πολλοί είναι πλέον και αυτοί που επιλέγουν τον ιατρικό τουρισμό ώστε να μπορέσουν να συνδυάσουν την πληθώρα των εναλλακτικών επιλογών που έχουν, καθώς και τον συνδυασμό διακοπών με θεραπεία. Τα κύρια πλεονεκτήματα είναι:

1. Περισσότερες επιλογές.

Ο ιατρικός τουρισμός δίνει τη δυνατότητα να επιλέξει κανείς ανάμεσα σε μια μεγάλη ποικιλία μεθόδων και θεραπειών για την ασθένειά του, ενώ επίσης υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης των δαπανών που πρέπει να καταβάλλει κανείς στα νοσοκομεία διαφόρων χωρών. Έτσι ο ιατρικός τουρίστας επιλέγει αυτό που θα είναι βέλτιστο για τον ίδιο, έχοντας τη δυνατότητα σύγκρισης πολλών στοιχείων.

2. Πιο προσιτές τιμές.

Θα μπορούσε κανείς να πιστέψει πως ένα ταξίδι στο εξωτερικό θα είναι υπερβολικά ακριβό, πόσο μάλλον για μια θεραπεία σε πολύπλοκη ασθένεια. Οι δαπάνες μιας θεραπείας σε χώρες όπως οι Η.Π.Α. και ο Καναδάς είναι αρκετά υψηλές, όταν οι ίδιες οι θεραπείες κοστίζουν στο μισό του ποσού εάν πραγματοποιηθούν σε χώρες όπως η Ινδία και η Γερμανία συμπεριλαμβανομένου του κόστους ταξιδιού και διαβίωσης. Είναι πολύ

⁵ Morris Kelly, (2009), The Advantages and Disadvantages of Medical Tourism, <http://voices.yahoo.com/the-advantages-disadvantages-medical-tourism-4123557.html>, διαθέσιμο στις 11/04/2014)

σημαντικό να γνωρίζει τις τιμές από πριν ο ιατρικός τουρίστας ώστε να μπορεί να προϋπολογίσει και να συγκρίνει ανάμεσα στα κορυφαία νοσοκομεία όπου θα ακολουθήσει τη θεραπεία του.

3. Περισσότερες εξειδικευμένες θεραπείες.

Ο ιατρικός τουρισμός δίνει την ευκαιρία να επιλέξει κανείς τις καλύτερες θεραπείες όσον αφορά τη χρήση της τεχνολογίας και της ιατρικής επιστήμης που δεν είναι διαθέσιμη στη χώρα που κατοικεί κανείς ή είναι πολύ ακριβή μια τέτοια επιλογή. Είναι πιθανό να μην υπάρχει η ανάλογη υποδομή στα νοσοκομεία ενός κράτους και έτσι ο ιατρικός τουρίστας θα ταξιδεύει σε άλλα κράτη ώστε να του παρέχονται οι υπηρεσίες που επιθυμεί.

4. Συνδυασμός ιατρικών διακοπών με ταξίδια.

Είναι το πιο διαδεδομένο και διασκεδαστικό, αν μπορεί να χαρακτηριστεί, σημείο του ιατρικού τουρισμού καθώς ταξιδεύει και θεραπεύεται κανείς σε ένα χαλαρό και ήρεμο περιβάλλον. Όταν ένας ιατρικός τουρίστας ολοκληρώσει τις θεραπείες του, μπορεί να περάσει στιγμές χαλάρωσης και απόλαυσης του περιβάλλοντος στον ελεύθερό του χρόνο, κάτι που θα τον βοηθήσει στην ευχάριστη και υγιή ανάρρωσή του.

1.6. Τα μειονεκτήματα του ιατρικού τουρισμού

Όπως σε όλες τις περιπτώσεις αλλά και τις ενέργειες που πράττουμε, εκτός από τα θετικά στοιχεία υπάρχουν και τα αρνητικά και πάντα καλούμαστε να επιλέξουμε με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά. Τα μειονεκτήματα που μπορούν να προκύψουν στον ιατρικό τουρισμό καλούμαστε να παρουσιάσουμε παρακάτω:

1. Δεν γνωρίζουμε βασικά στοιχεία όπως κατά πόσο ειδικός είναι ο γιατρός που θα επιχειρήσει την επέμβαση, που έχει σπουδάσει και που έχει την άδειά του, καθώς επίσης και το ποσοστό θνησιμότητας και επιπλοκών που είχε ο συγκεκριμένος γιατρός. Βέβαια, θα μπορούσε κανείς να πει πως το ίδιο συμβαίνει και με τους οποιουσδήποτε γιατρούς στη χώρα του κάθε ιατρικού τουρίστα, δηλαδή ότι δεν γνωρίζουμε το ιστορικό τους. Τουλάχιστον σε μια χώρα όπως τη δική μας, λίγο πολύ είναι γνωστό ποιοι γιατροί έχουν καλή φήμη και ποιοι όχι και τόσο.
2. Δεν γνωρίζουμε κατά πόσο πληρούν τις προδιαγραφές τα συγκεκριμένα νοσοκομεία. Σαφώς, μιας και δεν γνωρίζουμε αυτές τις πληροφορίες θα ήταν

σκόπιμο προτού προβεί κανείς σε μια τέτοια ενέργεια, να ζητήσει τις απαραίτητες πληροφορίες.

3. Ύστερα από κάποια επέμβαση, ο ασθενής – τουρίστας δεν θα μπορεί να απολαύσει το ταξίδι του όπως επιθυμούσε, δηλαδή βλέποντας τοπία, κάνοντας βόλτες και απολαμβάνοντας την τοπική κουζίνα ή τα τοπικά ποτά, καθώς μια τέτοια ενέργεια θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην ανάρρωσή του.
4. Ύστερα από κάποια επέμβαση, εάν χρειαστεί στο μέλλον να ακολουθήσει ο ασθενής – τουρίστας μια θεραπεία, δεν θα υπάρχει σαφής εικόνα του ιατρικού ιστορικού του ασθενούς στον μελλοντικό γιατρό ώστε να έχει μια πλήρη εικόνα.
5. Η άγνοια του τι μπορεί να συμβεί στην περίπτωση που υπάρξουν επιπλοκές στην επέμβαση, καθώς μια προσιτή χειρουργική επέμβαση θα μπορεί να γίνει ξαφνικά ακριβή στην περίπτωση επιπλοκών και εφόσον θεωρηθεί απαραίτητη η επιπλέον φροντίδα.
6. Ένα ακόμη σημαντικό ερώτημα είναι τι γίνεται στην περίπτωση που δεν υπάρχει το αναμενόμενο αποτέλεσμα, καθώς μπορεί να μην υπάρχει η δυνατότητα νομικής προσφυγής. Είναι δύσκολο να μηνύσει ξένους γιατρούς και νοσοκομεία όταν επιστρέψει στη χώρα του ο ιατρικός τουρίστας. Θα μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς έως και αδύνατο να μηνύσει τους γιατρούς στη χώρα όπου έγινε η επέμβαση.

1.7. Ιστορική αναδρομή - Τα αρχαία Ασκληπιεία

Στα πρώτα αρχαιοελληνικά χρόνια, οι θεοί στέλνοντας αρρώστιες τιμώρησαν τους ανθρώπους, οι οποίοι με τη σειρά τους απευθύνθηκαν στους θεούς για τη θεραπεία τους. Ο θεός της Ιατρικής ήταν ο Ασκληπιός, όπου ήταν γιος του Απόλλωνα και της θνητής Κορωνίδας και μεγάλωσε δίπλα στον Κένταυρο Χείρωνα, από τον οποίο έμαθε την τέχνη της Ιατρικής. Αρχικά ήταν ένας χθόνιος ήρωας αλλά εξελίχθηκε σε κανονικό θεό και υπήρξε ιδιαίτερα αγαπητός από τους πιστούς ως ιαματική θεότητα⁶.

⁶ Κέντρο Διάδοσης Επιστημών & Μουσείο Τεχνολογίας NOESIS, Αρχαία Ελλάδα – Ασκληπιός, http://www.noesis.edu.gr/egykloupaideia.php?egkTitle=medicine&kioskText=medi_h1d , διαθέσιμο στις 11/04/2014)

Η ιαματική ράβδος και το ιερό φίδι του Ασκληπιού αποτελούν τα σύμβολα του ιατρικού επαγγέλματος, ενώ η λατρεία του πρωτοεμφανίζεται τον 5ο π.Χ. αιώνα και κορυφώνεται τον 4ο π.Χ. αιώνα, μέχρι το τέλος του αρχαίου κόσμου.

Τα κέντρα λατρείας του ήταν τα διάφορα Ασκληπιεία όπου τα πιο γνωστά ήταν της Τρίκκης (Τρίκαλα), της Επιδαύρου, της Κω, των Αθηνών, της Τιτάνης της Λισσού, της Λεβήνος και της Κυρήνης, ενώ δεν υπήρχε σχεδόν καμία ελληνική πόλη που να μην διέθετε το Ασκληπιείο της.

Η λατρεία του Ασκληπιού ήταν η τελευταία που υποχώρησε μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού και θέση των ιερών του ιδρύθηκαν παλαιοχριστιανικές βασιλικές για να εξακολουθήσει η λατρεία υπό άλλο μανδύα.

Η θεραπεία του ασθενούς επιτυγχανόταν με δύο τρόπους:

1. με την ψυχολογική ενδυνάμωση του ασθενούς και τόνωση της πίστης του για τις θεραπευτικές ικανότητες του θεού με τη μορφή της υποβολής και του θαύματος.
2. με την εφαρμογή φαρμακευτικής αγωγής και υγιεινής ζωής στον πάσχοντα με τη θεραπεία και την άσκηση. Οι δύο αυτές μέθοδοι εφαρμόζονταν σε συνδυασμό και αλληλοσυμπληρώνονταν.

Τα ιερά των Ασκληπιείων βρίσκονταν μέσα σε άλση, μακριά από την πόλη, ώστε να υπάρχει υγιεινή και ήρεμη ατμόσφαιρα. Το νερό ήταν στοιχείο της λατρείας για τελετουργικούς καθαρισμούς αλλά και σωματικά λουτρά. Το κέντρο λατρείας ήταν ο ναός του θεού Ασκληπιού και άλλα ιερά οικοδομήματα που τον περιέβαλλαν.

Η πίστη των ασθενών ενδυναμώνονταν από τις διηγήσεις του ιερατείου περί θαυμάτων του Ασκληπιού, που συχνά ήταν γραμμένες σε επιγραφές. Υπόμνηση των θαυμάτων εξάλλου και της ευγνωμοσύνης των ιαθέντων ήταν τα διάφορα αναθήματα, συνήθως γλυπτά ή έργα τέχνης, που στόλιζαν το άλσος.

Η θαυματουργική "επιφάνεια" του θεού γινόταν κατά την εγκοίμηση μέσα στα Άβατα. Υπήρχαν όμως και οικοδομήματα για ιατρική θεραπεία, ανάλογα με τα σημερινά ιατρεία. Προς τιμήν του θεού γίνονταν γυμνικοί και μουσικοί - θεατρικοί αγώνες, που προϋπέθεταν την ύπαρξη αντίστοιχα σταδίων και θεάτρων⁷.

⁷ Ασκληπιείο Πάρκο Αθηνών, Το πρώτο Σύγχρονο Ασκληπιείο, (http://asclepieion.mpl.uoa.gr/parko/apa_children.htm, διαθέσιμο στις 08/04/2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1. Κατηγορίες Τουρισμού Υγείας

Ο τουρισμός υγείας διαχωρίζεται ανάλογα με το είδος της υπηρεσίας που παρέχεται στον καταναλωτή-ασθενή και έχει διάφορες μορφές. Οι κυριότερες μορφές του τουρισμού υγείας είναι:

2.1.1. Ιαματικός Τουρισμός

Ο Ιαματικός Τουρισμός είναι μια από τις πολλές κατηγορίες κοινωνικού τουρισμού που σκοπός της είναι η χρησιμοποίηση ιαματικών πηγών για θεραπευτικούς συνήθως σκοπούς. Υπάρχουν δύο μορφές ιαματικών θεραπειών, ο θερμαλισμός (thermalism) ο οποίος συμπεριλαμβάνει ενέργειες οι οποίες περιλαμβάνουν την χρησιμοποίηση θερμομεταλικών νερών των ιαματικών πηγών και η δεύτερη μορφή είναι η υδροθεραπεία (hydrotherapy) η οποία είναι και αναγνωρισμένη και ως ιατρική θεραπευτική μέθοδος και μπορεί να είναι εσωτερική ή εξωτερική.

2.1.2. Τουρισμός Ευεξίας

Ο Τουρισμός Ευεξίας θεωρείται σήμερα ένας ταχύτατα αναπτυσσόμενος τομέας του τουρισμού υγείας, παρόλο που ο προσδιορισμός του είναι ασαφής και συγκεχυμένος.

Ιστορικά, ο τουρισμός ευεξίας ήταν αναπτυγμένος για αιώνες στην Ευρώπη και αναφερόταν κυρίως στην επίσκεψη τουριστών σε ιαματικές πηγές (spas), για θεραπευτικούς ή ακόμη και προληπτικούς λόγους.

Στη σημερινή εποχή με τον τουρισμό ευεξίας, συμπεριλαμβάνεται μια ευρεία μορφή τουριστικών επιχειρήσεων και διευρυμένων υπηρεσιών που παρέχονται.

Όμως, στους κλασσικούς προορισμούς των τουριστών αυτού του είδους, (τα ιαματικά κέντρα και τις ιαματικές τους πηγές), έχει διαφοροποιηθεί το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις της τουριστικής ζήτησης.

Ο λόγος αυτής της υψηλής ανάπτυξης του τουρισμού ευεξίας βασίζεται στη νέα τάση του καταναλωτή για την αναζήτηση ενός νέου υγιεινού τρόπου ζωής, δραπετεύοντας από την καθημερινότητα και το συνεχές άγχος.

Στα σύγχρονα κέντρα spa συνδυάζονται διάφορες υπηρεσίες όπως:

- Προγράμματα άθλησης σε γυμναστήρια.
- Προγράμματα με φροντίδα καλλωπισμού και χαλάρωσης σε κέντρα αισθητικής και κομμωτήρια.
- Προγράμματα υγιεινής διαβίωσης με spa προορισμού.
- Προγράμματα κοσμητικής αισθητικής και εναλλακτικών θεραπειών χρησιμοποιώντας ιατρικό spa.
- Προγράμματα που έχουν σαν βάση τα νερά ιαματικών πηγών και είναι τα γνωστά ιαματικά κέντρα.
- Προγράμματα βελτίωσης της εμφάνισης και εξειδικευμένη διατροφή και ονομάζεται ξενοδοχειακό spa

2.2. Κατηγορίες Ιατρικού Τουρισμού

Στον ιατρικό τουρισμό 3 είναι οι κατηγορίες που περιλαμβάνονται και αφορούν συνήθως εγχειρήσεις που πραγματοποιούνται στους τουρίστες-ασθενείς είτε για αισθητικούς λόγους, είτε για εγχειρήσεις λόγω κάποιας ασθένειας αλλά είτε και για οδοντιατρικούς λόγους.

2.2.1. Αισθητική Χειρουργική

Ο ιατρικός τουρισμός με τη μορφή της αισθητικής χειρουργικής είναι ένα φαινόμενο που οδηγούνται οι τουρίστες-ασθενείς λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας αλλά και της χαμηλότερης και συμφέρουσας τιμής που επικρατεί στο εξωτερικό για την πραγματοποίηση μιας επέμβασης. Στόχος της αισθητικής χειρουργικής είναι να βελτιώσει την αισθητική του προσώπου ή οποιουδήποτε άλλου μέρος του σώματος κρίνεται απαραίτητο ή ακόμη και την βελτίωση μιας λειτουργίας του οργανισμού μέσω της επανορθωτικής χειρουργικής.

Πολλές είναι οι εταιρίες διεθνώς που προσφέρουν ολοκληρωμένα πακέτα διακοπών που συνδυάζουν την αισθητική επέμβαση με τις διακοπές. Λόγω του ότι οι επεμβάσεις

αισθητικής δεν καλύπτονται από την ιατρική ασφάλιση, η τιμή είναι το κύριο κριτήριο για την επιλογή μιας χώρας καθώς σε χώρες όπως οι Η.Π.Α. κρίνεται ασύμφορη έως και αδύνατη μια τέτοια επέμβαση.

Η παγκόσμια βιομηχανία για την αισθητική χειρουργική παρέχει ιατρικές διαδικασίες για να ενισχυθεί η φυσική εμφάνιση και πλέον δίνεται η ευκαιρία σε ανθρώπους με ακραίες φυσικές παραμορφώσεις να επωφεληθούν μέσα από την αισθητική χειρουργική για να βελτώσουν ή να διορθώσουν σοβαρές σωματικές ανωμαλίες. Παρόλο που χρησιμοποιείται για τη θεραπεία φυσικών ασθενειών, η πλαστική χειρουργική αποδεικνύεται επίσης δημοφιλής και για πιο καθαρά αισθητικούς λόγους. Οι χειρουργικές και μη χειρουργικές επεμβάσεις πραγματοποιούνται μόνο από αδειοδοτημένους επαγγελματίες γιατρούς ανά τον κόσμο σε ειδικές κλινικές.

Οι επεμβάσεις που εντάσσονται στην αισθητική χειρουργική και είναι και οι πιο σύνηθες είναι:

- Αυξητική-Μείωση μαστού.
- Ανόρθωση μαστού.
- Αύξηση-Ανόρθωση γλουτών.
- Χημικό πήλινγκ – αναζωογόνηση δέρματος.
- Χειρουργική επέμβαση πηγουνιού.
- Δερμοαπόξεση.
- Χειρουργική επέμβαση αυτιών.
- Βλεφαροπλαστική.
- Ανόρθωση Προσώπου/Λαιμού και Ρυτιδεκτομή.
- Εμφυτεύματα προσώπου.
- Λιποαναρρόφηση.
- Γυναικομαστία.
- Ρινοπλαστική.
- Ανόρθωση μηρών.
- Κοιλιοπλαστική.
- Βραχιονοπλαστική.
- Σκληροθεραπεία.

Παρακάτω διατίθεται ένας πίνακας με τις ενδεικτικές τιμές των επεμβάσεων που εντάσσονται στην αισθητική χειρουργική και πραγματοποιείται μια σύγκριση τιμών μέσα από αρκετά κράτη.

Πίνακας 1: Τιμές επεμβάσεων αισθητικής χειρουργικής

Επέμβαση	Η.Π.Α.	Ινδία	Ταϊλάνδη	Σιγκαπούρη	Μαλαισία	Μεξικό	Κούβα	Πολωνία	Ουγγαρία	Ην.Βασ.
Ρινοπλαστική	4.500	2.000	2.500	4.375	2.083	3.200	1.535	1.700	2.858	3.500
Κοιλιοπλαστική	6.400	2.900	3.500	6.250	3.903	3.000	1.831	3.500	3.136	4.810
Μείωση μαστού	5.200	2.500	3.750	8.000	3.343	3.000	1.668	3.146	3.490	5.075
Εμφυτεύματα στήθους	6.000	2.200	2.600	8.000	3.308	2.500	1.248	5.243	3.871	4.350

Πηγή: Lunt N,&Smith R,&Exworthy M,& Green, T.S,&Horsfall G,&Mannion R, (2011), Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A scoping review, p.12

*Οι τιμές μεταφράζονται σε αμερικανικά δολάρια \$.

** Οι τιμές περιλαμβάνουν αποκλειστικά τις ιατρικές επεμβάσεις και όχι το κόστος των αεροπορικών εισιτηρίων και ξενοδοχείων.

2.2.2. Μη αισθητική χειρουργική (Γενική χειρουργική)

Η Γενική Χειρουργική αποτελεί ένα από τα βασικά τμήματα της κάθε κλινικής, καλύπτοντας τις ανάγκες τόσο των επειγόντων περιστατικών σε 24ωρη βάση, όσο και των προγραμματισμένων περιστατικών. Αποτελεί στο σύνολό του ένα Τμήμα με καλά διαμορφωμένα αντανεκλαστικά, υψηλή εξειδίκευση και εμπειρία στις επιμέρους υποειδικότητες.

Χαρακτηρίζεται από την ευχέρεια παρακολούθησης των πρωτοποριακών εξελίξεων του αντικείμενου και την απεριόριστη υποστήριξη χειρουργικών καινοτομιών που βελτιώνουν το εγχειρητικό αποτέλεσμα, επιταχύνουν την ανάρρωση και εκμηδενίζουν την πιθανότητα επιπλοκών.

Το εύρος των δραστηριοτήτων του τμήματος της γενικής χειρουργικής εκτείνεται από τη χειρουργική τραύματος και την κλασική χειρουργική κοιλιάς μέχρι την εξειδικευμένη χειρουργική ογκολογία, αλλά και τις επεμβάσεις βαριατρικής.

Τα νοσοκομεία που παρέχουν υπηρεσίες γενικής χειρουργικής διαθέτουν σε διαρκή ετοιμότητα υπερσύγχρονες αίθουσες, χρησιμοποιώντας τεχνολογία που παρέχουν ασφάλεια τόσο στο προσωπικό όσο και στον ασθενή-τουρίστα. Οι αίθουσες αυτές διαθέτουν αυτόνομο εξοπλισμό και χρησιμοποιούν υψηλά standards σε όλη τη διαδικασία της θεραπείας του ασθενούς.

Οι επεμβάσεις που εντάσσονται στη γενική χειρουργική αφορούν το σύστημα αιμοφόρων αγγείων, τα οστά, την καρδιολογία, ακόμη και τη γονιμότητα ή επίσης και διαγνωστικές εξετάσεις και οι πιο σύννητες επεμβάσεις είναι:

- Αρθρόδεση.
- Σπονδυλοδεσία.
- Μαστεκτομή.
- Αορτοστεφανιαία παράκαμψη με μόσχευμα και χειρουργική ανοιχτής καρδιάς.
- Ηλεκτροκαρδιογράφημα.
- Ακτίνες Χ.
- Αφαίρεση ρινικού πολύποδα.
- Χειρουργική καταρράκτη.
- Θεραπεία εξωσωματικής γονιμοποίησης.
- Γαστρεκτομή.
- Θυρεοειδεκτομή.

Διατίθεται ένας πίνακας με συγκρίσεις τιμών από διάφορες χώρες που πραγματοποιούνται αυτές οι επεμβάσεις γενικής χειρουργικής ώστε να αποσαφηνιστούν οι τιμές που επικρατούν και βάσει αυτών συνήθως επιλέγονται και οι τόποι προορισμού.

Πίνακας 2: Τιμές επεμβάσεων γενικής χειρουργικής

Οι τιμές μεταφράζονται σε αμερικανικά δολάρια \$.

Οι τιμές περιλαμβάνουν αποκλειστικά τις ιατρικές επεμβάσεις και όχι το κόστος των αεροπορικών εισιτηρίων και ξενοδοχείων.

Επέμβαση	Η.Π.Α.	Ινδία	Ταϊλάνδη	Σιγκαπούρη	Μαλαισία	Μεξικό	Κούβα	Πολωνία	Ουγγαρία	Ην.Βασ.
Καρδιακό by pass	113.000	10.000	13.000	4.375	20.000	9.000	-	7.140	-	13.921
Αντικατάσταση βαλβίδας καρδιάς	150.000	9.500	11.000	13.000	9.000	18.000	-	9.520	-	-
Αγγειοπλαστική	47.000	11.000	10.000	13.000	11.000	15.000	-	7.300	-	8.000
Αντικατάσταση γονάτου	48.000	8.500	10.000	13.000	8.000	14.650	-	6.375	-	10.162
Μαστεκτομή	17.000	7.500	9.000	12.400	-	7.500	-	-	-	-
Γαστρικό by pass	35.000	11.000	15.000	20.000	13.000	8.000	-	11.069	-	-
Αντικατάσταση ισχίου	47.000	9.000	12.000	11.000	10.000	17.300	-	6.120	7.500	12.000
Ολική αρθροπλαστική ισχίου	47.000	8.250	10.000	12.000	12.500	12.500	-	7.905	-	-
Σπονδυλοδεσία	43.000	5.500	7.000	9.000	-	15.000	-	-	-	-

Πηγή: Lunt N,&Smith R,&Exworthy M,& Green, T.S,&Horsfall G,&Mannion R, (2011), Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A scoping review, p.12

2.2.3. Οδοντιατρική

Ο οδοντιατρικός τουρισμός περιλαμβάνει ταξίδια σε ξένες χώρες προκειμένου να υποβληθεί ο τουρίστας-ασθενής σε μια οδοντιατρική διαδικασία. Αυτή η βιομηχανία έχει αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι αναζητούν αποδοτικές εναλλακτικές λύσεις έναντι των προσφερόμενων που υπάρχουν στις χώρες τους για την οδοντιατρική φροντίδα τους. Σπάνια η οδοντιατρική θεραπεία που απαιτείται είναι επείγουσα, αλλά τις περισσότερες φορές είναι μια εκλεκτική διαδικασία, όπως η κοσμητική οδοντιατρική χειρουργική επέμβαση.

Με τον όρο "οδοντιατρικός τουρισμός" δηλώνονται δύο κατηγορίες υπηρεσιών:

1. Τη διαχείριση οδοντιατρικών αναγκών για επισκέπτες οι οποίοι βρίσκονται σε ξένη χώρα για ταξίδι διακοπών ή για επαγγελματικό ταξίδι ή για προσωρινή εγκατάσταση και περιλαμβάνει τα επείγοντα περιστατικά.
2. Τον "Οδοντιατρικό Τουρισμό Επιλογής" (elective dental tourism), όπου ο ασθενής επιλέγει να ταξιδέψει για να λάβει μια συγκεκριμένη οδοντιατρική υπηρεσία, παρακινούμενος από το χαμηλότερο κόστος (χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζεται η ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας) και την ευκαιρία να συνδυάσει την οδοντιατρική φροντίδα με ψυχαγωγία / ταξίδι σε τουριστικούς προορισμούς.

Οι λόγοι που επιλέγεται ο οδοντιατρικός τουρισμός είναι πως θεωρείται μια λύση που έχει πλέον δοκιμαστεί από πολλούς με πολύ μεγάλη επιτυχία και συνεχίζει να γνωρίζει αυξανόμενη ζήτηση. Ενδείκνυται διότι δεν απαιτεί νοσοκομειακή περίθαλψη, ο ασθενής δεν έχει περιορισμούς διατροφής ή κινητικότητας, δεν απαιτείται 24ωρη παρακολούθηση από νοσηλευτικό προσωπικό και η θεραπεία είναι πιο σύντομη σε χρόνο, συγκριτικά με άλλες ιατρικές υπηρεσίες.

Οι επεμβάσεις που εντάσσονται στην οδοντιατρική πραγματοποιούνται είτε για λόγους αισθητικής, είτε για διόρθωση και διατήρηση της υγείας των δοντιών των ασθενών. Οι κύριες επεμβάσεις που πραγματοποιούνται και απευθύνονται οι ασθενείς-τουρίστες είναι οι εξής:

- Οδοντική συγκόλληση.
- Οδοντιατρικές γέφυρες.
- Σφραγίσματα.
- Οδοντικά εμφυτεύματα.
- Οδοντοστοιχίες.
- Λεύκανση δοντιών.
- Χάραξη περιγράμματος δοντιών και ανασχηματισμός.

Πίνακας 3: Τιμές επεμβάσεων οδοντιατρικής

Οι τιμές μεταφράζονται σε αμερικανικά δολάρια \$.

Οι τιμές περιλαμβάνουν αποκλειστικά τις ιατρικές επεμβάσεις και όχι το κόστος των αεροπορικών εισιτηρίων και ξενοδοχείων.

Επέμβαση	Η.Π.Α.	Ινδία	Ταϊλάνδη	Σιγκαπούρη	Μαλαισία	Μεξικό	Κούβα	Πολωνία	Ουγγαρία	Ην.Βασ.
Λεύκανση δοντιών	289	100	100	-	400	350	-	174	350	500
Οδοντικά εμφυτεύματα	1.188	1.100	1.429	1.500	2.636	950	-	953	650	1.600

Πηγή: Lunt N,&Smith R,&Exworthy M,& Green, T.S,&Horsfall G,&Mannion R, (2011), Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A scoping review, p.12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΙΑΤΡΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

3.1. Γενικά

Ιστορικά, οι ασθενείς των αναπτυσσόμενων χωρών συχνά ταξίδευαν από τις χώρες που κατοικούσαν στα ιατρικά κέντρα των πιο ανεπτυγμένων χωρών, όπου λάμβαναν υπηρεσίες που δεν ήταν διαθέσιμες στις χώρες διαμονής τους και δεν υπήρχε και η απαιτούμενη τεχνολογία και ιατρική τεχνογνωσία. Καθώς η τεχνολογία και η ιατρική τεχνογνωσία παρουσίαζε άνοδο στις αναδυόμενες χώρες της αγοράς, δημιουργήθηκε ένα νέο μοντέλο του ιατρικού τουρισμού που οι κάτοικοι από τις πλουσιότερες χώρες επισκεπτόντουσαν τις φτωχότερες. Οι τουρίστες άρχισαν να εκμεταλλεύονται τη δυνατότητα συνδυασμού των τουριστικών αποδράσεων με την επίτευξη μιας ιατρικής επέμβαση, ενώ σήμερα βρίσκει κανείς σύγχρονες εγκαταστάσεις νοσοκομείων κοντά στα σημαντικότερα τουριστικά αξιοθέατα σε χώρες όπως η Ινδία, η Σιγκαπούρη, η Κόστα Ρίκα, η Ταϊλάνδη, η Νότια Κορέα, η Τουρκία, η Βραζιλία και άλλες. Νοσοκομεία και οδοντιατρικές κλινικές θυμίζουν περισσότερο με ξενοδοχεία πρώτης κατηγορίας παρά με το ψυχρό μέρος ενός νοσοκομείου, ενώ πλέον άρχισαν να προωθούνται και τουριστικά πακέτα με ιατρικές υπηρεσίες. Οι λόγοι που συνέβαλε θετικά αυτός ο νέος τρόπος τουρισμού είναι και οι χαμηλότερες σε κόστος επεμβάσεις που πραγματοποιούνται στις χώρες με ανεπτυγμένο τον ιατρικό τουρισμό, καθώς στις Η.Π.Α. αλλά και σε αρκετές άλλες χώρες, μια σοβαρή επέμβαση κοστίζει πάρα πολλά χρήματα και ενδεχομένως οι ασθενείς να μην μπορούν να τα διαθέσουν.

3.2. Κόστα Ρίκα

Η αύξηση του κόστους της υγειονομικής περίθαλψης στη δεκαετία του 1980 και του 1990 οδήγησαν τους ασθενείς να αναζητήσουν στο εξωτερικό για πιο προσιτές επιλογές. Η κοντινή απόσταση από τις Η.Π.Α. και το υψηλό επίπεδο φροντίδας στην Κόστα Ρίκα άρχισε να προσελκύει ιατρικούς τουρίστες, κυρίως για οδοντιατρικές επεμβάσεις. Οι Αμερικανοί άρχισαν να ταξιδεύουν στην Κεντρική Αμερική για να υποβληθούν σε οδοντιατρικές επεμβάσεις που είτε δεν καλύπτονταν από την ιατροφαρμακευτική

ασφάλισή τους, είτε δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν οικονομικά λόγω του υψηλού κόστους που υπήρχε στη χώρα τους.

Η ιατρική τουριστική βιομηχανία της Κόστα Ρίκα συνέχισε να αυξάνεται και πλέον είναι μια από τις πιο αξιόπιστες, προσιτές και αποδοτικές χώρες για ιατρικές επεμβάσεις. Το 2006 υπολογίστηκαν περίπου 150.000 ξένοι ασθενείς στην Κόστα Ρίκα όπου ο πληθυσμός της χώρας είναι μόλις 4 εκατομμύρια, ενώ την ίδια περίοδο στις Η.Π.Α. ο αριθμός των ξένων ασθενών ήταν μόλις 250.000 σε μια χώρα που έχει περισσότερο από 300 εκατομμύρια κατοίκους. Το 2011 μόνο στην πρωτεύουσα της Κόστα Ρίκα, Σαν Χοσέ, υπήρξαν 46.474 ξένοι ασθενείς. Σχεδόν το ένα τέταρτο των Αμερικανών έχει πλέον διαβατήρια και έτσι οι πτήσεις προς την Κεντρική Αμερική γίνεται πιο προσιτή από ποτέ.

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ο χρόνος αναμονής των ιατρικών επεμβάσεων που είναι ελάχιστος, εν αντιθέσει με άλλες χώρες όπως ο Καναδάς, ενώ δίνεται η δυνατότητα στους ασθενείς να επιλέξουν πότε επιθυμούν να υποβληθούν σε επέμβαση. Ο ιατρικός τουρισμός έχει συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη της Κόστα Ρίκα καθώς ο κλάδος έφερε έσοδα κατά το έτος 2011 της τάξεως των 337,7 εκατομμυρίων δολαρίων. Τα πρόσθετα αυτά έσοδα βοηθούν στην δημιουργία καλύτερων ιατρικών εγκαταστάσεων και αυξάνεται η χρηματοδότηση όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως σχολεία και νοσοκομεία.

Η Κόστα Ρίκα έχει υψηλής ποιότητας ιατρικό και οδοντιατρικό προσωπικό, πολλοί από τους οποίους έχουν εκπαιδευτεί στις ΗΠΑ και μιλούν άπταιστα αγγλικά, καθιστώντας έτσι εύκολη την επικοινωνία μεταξύ ασθενούς και ιατρού. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν οδοντίατροι και οι γιατροί σε όλη την Κόστα Ρίκα, η πλειοψηφία των επεμβάσεων διεξάγονται στο Σαν Χοσέ, καθώς εκεί βρίσκονται οι καλύτερες κλινικές και νοσοκομεία της χώρας όπως το CIMA, το Católica και το Biblica.

Οι ειδικότητες που ζητούνται περισσότερο από τους ιατρικούς τουρίστες είναι η οδοντιατρική, η γυναικολογία, η προληπτική ιατρική, η πλαστική χειρουργική, η ορθοπαιδική και η βαριατρική. Η Κόστα Ρίκα φημίζεται για την οδοντιατρικής της και τις πλαστικές χειρουργικές.

Ένα από τα πλεονεκτήματα αυτής της χώρας είναι πως μπορεί να υπάρχει χαμηλότερη τιμή σε διάφορες επεμβάσεις, ωστόσο η ποιότητα παραμένει υψηλή. Κατά μέσο όρο μπορεί να εξοικονομήσει ο τουρίστας-ασθενής από 40 έως 70 τοις εκατό πραγματοποιώντας τη διαδικασία εκεί σε σχέση με την ίδια διαδικασία που θα γινόταν στις

Η.Π.Α.. Εκτός από το κόστος μιας επέμβασης που είναι χαμηλό εν συγκρίσει με άλλες χώρες, το κόστος μεταφοράς εντός της χώρας και τα έξοδα διατροφής είναι εξίσου χαμηλά εξοικονομώντας και εκεί ένα αρκετά μεγάλο ποσό.

Από την άλλα πλευρά μιας και συνδυάζονται οι επεμβάσεις με το ταξίδι για τουρισμό και εξερεύνηση νέων τόπων, η Κόστα Ρίκα είναι μια ζωντανή χώρα που προσελκύει ανθρώπους από όλο τον κόσμο που έρχονται για πεζοπορίες στα τροπικά δάση ή κατά μήκος των παραλιών της, αλλά και για χαλάρωση στις θερμές πηγές της. Είναι ένας τόπος με τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα στον κόσμο ενώ μπορεί κανείς να εντοπίσει εύκολα διάφορα είδη ζώων όπως πιθήκους.

Όπως συμβαίνει με όλες τις ιατρικές διαδικασίες, υπάρχουν κίνδυνοι που συνδέονται με τον ιατρικό τουρισμό στην Κόστα Ρίκα. Μερικοί από αυτούς τους κινδύνους περιλαμβάνουν αμέλεια, λειτουργικούς κινδύνους και κακή επικοινωνία με το γιατρό. Ένας σημαντικός κίνδυνος είναι πως γιατροί και οδοντίατροι που χρησιμοποιούν ένα προϊόν ή πραγματοποιούν μια χειρουργική επέμβαση που δεν είναι νομικά κατοχυρωμένοι να την εκτελέσουν. Σε αυτή την περίπτωση δεν υπάρχει η σχετική εμπειρία ή η κατάρτιση στο πλαίσιο της επέμβασης που διαφημίζεται και για να μπορέσει να διασφαλίσει κανείς την εκπαίδευση του γιατρού ή του οδοντιάτρου, ο ασθενής θα πρέπει να χρησιμοποιήσει μια υπηρεσία ώστε να ελέγξει αυτά που υποστηρίζει..

Μια άλλη περιπλοκότητα που δημιουργείται είναι η επίσκεψη παρακολούθησης του ασθενούς, που μπορεί να είναι δαπανηρή και πολύπλοκη μια επίσκεψη στην Κόστα Ρίκα. Σε αυτή την περίπτωση οι ασθενείς μπορούν να δουν το γιατρό τους στο σπίτι, ενώ τα ιατρικά αρχεία μπορούν να μεταφερθούν στο κατάλληλο νοσοκομείο ή γιατρό που θα επιλέξει ο ασθενής.

Παρόλο που αρκετές ασφαλιστικές εταιρίες δεν αναλαμβάνουν το κόστος, δεν έχει γίνει ακόμη σαφές τι μπορεί να καλύψει μια ιατρική ασφάλιση και καλό θα ήταν για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού στην Κόστα Ρίκα να ρωτήσει κανείς τον ασφαλιστή του για το τι καλύπτει η εταιρία, διότι σε ορισμένες περιπτώσεις καλούνται οι ασθενείς να πληρώνουν από την τσέπη τους αυτές τις υπηρεσίες.

3.3. Νότια Κορέα

Η Κορέα αναδεικνύεται ως το αστέρι του ιατρικού ταξιδιωτικού προορισμού καθώς κατάφερε να παρουσιάσει ραγδαία άνοδο κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών. Η Κορέα μπορεί να υπερηφανεύεται επειδή διαθέτει περισσότερα από 25 σύγχρονα διεθνή νοσοκομεία, συμπεριλαμβανομένων του Ιατρικού Κέντρου Asan, που δημιουργήθηκε από τον ιδρυτή της Hyundai και είναι μία από τις μεγαλύτερες κλινικές πανεπιστημιούπολεις του κόσμου, με περισσότερες από 3.000 κλίνες. Τριάντα δύο νοσοκομεία και κλινικές της Νότιας Κορέας είναι πλέον διαπιστευμένα από το φορέα JCI, και είναι τα περισσότερα από οποιοδήποτε άλλο κράτος στη Βόρεια Ασία .

Η επιδρομή της Κορέας για ιατρικό τουρισμό ξεκίνησε με την υπηρεσία που παρείχε σε Ιάπωνες ασθενείς, παρά την δύσκολη πολιτική σχέση μεταξύ των δύο χωρών . Οι ασθενείς που συρρέουν από την Ιαπωνία για να επωφεληθούν από την εξοικονόμηση κόστους και την άριστη φροντίδα των παρεχόμενων υπηρεσιών, έχει να προσφέρει σημαντικά οφέλη στην Κορέα.

Σύμφωνα με τον επίσημο Τουριστικό Οργανισμό της Κορέας (ΚΤΟ), αναμένεται ο αριθμός των ιατρικών τουριστών να φτάσει τις 598.000 κατά το έτος 2015, ενώ 998.000 αναμένεται να επισκεφθούν την Κορέα το 2020. Με μια τόσο σημαντική αύξηση σε αριθμούς, τα έσοδα από τον ιατρικό τουρισμό αναμένεται να φθάσουν από 698 εκατομμύρια ευρώ που ήταν το 2013 σε 2,44 δις ευρώ το 2020. Ο Τουριστικός Οργανισμός αναμένει επίσης αύξηση της κατά κεφαλήν δαπάνης από τους ιατρικούς τουρίστες από 1.800 ευρώ που ήταν το 2013 σε 2.500 ευρώ το 2020, ενώ προβλέπει πως ο αριθμός των ιατρικών τουριστών από χώρες του εξωτερικού να φθάσει το 1 εκατομμύριο.

Μόλις η χώρα ξεκίνησε διαφημιστική εκστρατεία για την προώθηση του ιατρικού τουρισμού το 2009, ο αριθμός των ατόμων που επισκέπτονταν την Νότια Κορέα για θεραπεία παρουσίασε αύξηση κατά 38,4% σε ετήσια βάση, ενώ ο αριθμός των νοσοκομείων και κλινικών που εμπλέκονται στην βιομηχανία αυξήθηκε φέτος σε 3800.

Το 2012, 159.000 άτομα από 188 χώρες επισκέφθηκαν την Νότια Κορέα για την ιατρική περίθαλψη, ενώ ο Τουριστικός Οργανισμός της Κορέας ισχυρίζεται ότι το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 399.000 το 2013. Ενώ υπάρχει γενική παραδοχή ότι ο ιατρικός τουρισμός αυξάνεται , κανείς δεν πιστεύει πως τα στοιχεία του Τουριστικού Οργανισμού είναι αληθή, διότι εάν ευσταθούν τότε σημαίνει μια τεράστια αύξηση από την περίοδο 2012 προς 2013 κατά 140 % .

Ο κύριος λόγος για την αύξηση του αριθμού των προβλέψεων είναι η συνεχής αυξανόμενη δημοτικότητα των ιατρικών υπηρεσιών της Κορέας σε ξένες χώρες, ιδίως στην Κίνα. Η εφημερίδα China Daily ανέφερε πως το 62% των 31.000 Κινέζων που πήγαν στη Νότια Κορέα με δεκαπενθήμερη ιατρική τουριστική βίβα το 2012, υπεβλήθησαν σε αισθητική χειρουργική.

Το 2013 η χώρα παρουσίασε πλεόνασμα στον τομέα του τουρισμού υγείας αγγίζοντας τα 100 εκατομμύρια δολάρια, κυρίως χάρη στην αύξηση των δαπανών από ξένους ιατρικούς τουρίστες που αναζητούσαν την υγειονομική τους περίθαλψη και τις ιατρικές υπηρεσίες σ' αυτή τη χώρα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Κορέας, τα έσοδα της χώρας από τον ιατρικό τουρισμό ανήλθαν σε 187 εκατομμύρια δολάρια κατά τους πρώτους 11 μήνες του 2013, περισσότερο κατά 35,3% από 138 εκατομμύρια δολάρια που ήταν ένα χρόνο νωρίτερα, σημειώνοντας έτσι τη μεγαλύτερη αύξηση από τότε που η κεντρική τράπεζα άρχισε να διατηρεί τα σχετικά στοιχεία το 2006.

Ο ιατρικός τουρισμός της Κορέας κατάφερε να προσελκύσει 59 εκατομμύρια δολάρια το 2006, αλλά αυτό το ποσό κατάφερε να αυξηθεί τα τελευταία χρόνια με την πρόοδο της ιατρικής τεχνολογίας αλλά και τις συνεχείς προσπάθειες των περιφερειακών κυβερνήσεων να προσελκύσουν ασθενείς από το εξωτερικό.

Οι υψηλής ποιότητας υπηρεσίες που παρέχονται στη Νότια Κορέα γίνονται αντιληπτές και από τους ιατρικούς τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα, καθώς φέτος το 2014 ο πρόεδρος της Αρμενίας, Σερζ Σαρκισιάν πραγματοποίησε θεραπεία στο Chaum Center στο Gangnam. Στο Chaum Center πηγαίνουν πολλοί πλούσιοι άνθρωποι από όλο τον κόσμο για τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας, μεταξύ αυτών Κινέζοι και Καναδοί μεγιστάνες του επιχειρηματικού κόσμου, οι πρωθυπουργοί του Καζακστάν και της Σαουδικής Αραβίας αλλά και ο βασιλιάς των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων.

Από τουριστικής πλευράς, η Νότια Κορέα έχει πολλά αξιοθέατα και μέρη που μπορεί κανείς να επισκεφτεί όπως τα πέντε βασιλικά παλάτια που συμβολίζουν τη μακρά ιστορία της Σεούλ, τις εμπορικές περιοχές Myeong-dong, Insa-dong, Namdaemun και Dongdaemun, ενώ μπορεί επίσης ο επισκέπτης να διαβεί τους δρόμους που προσελκύουν και βρίσκει στέκι η νεολαία της Σεούλ. Ακόμη, από τον πύργο N Seoul μπορεί κανείς να διακρίνει την κορυφή του βουνού Namsan, ενώ πολλοί είναι αυτοί που πραγματοποιούν κρουαζιέρα στον ποταμό Hangang, αλλά και αυτοί που το χωριό Hamsan Hanok για την όμορφη παραδοσιακή αρχιτεκτονική των σπιτιών. Εκτός από τη φυσική ομορφιά, μπορεί

κανείς να επισκεφτεί το Εθνικό Μουσείο της Κορέας που είναι το 6^ο μεγαλύτερο στον κόσμο αλλά και την πλατεία μπροστά από το Δημαρχείο της Σεούλ, όπου εκεί μπροστά χιλιάδες φίλαθλοι παρακολουθούσαν το Παγκόσμιο Κύπελλο το 2002.

Τέλος, παρόλο που η Νότια Κορέα έχει διαθέσει πολλά εκατομμύρια για την προώθηση του ιατρικού της τουρισμού διεθνώς, υπάρχουν ακόμη δυσκολίες που αφορούν πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές, που είναι αρνητικά για έναν ασθενή που ομιλεί την αγγλική γλώσσα. Ωστόσο, η Ρωσία και η Ιαπωνία παραμένουν οι μεγαλύτερες πηγές για την εισροή ξένων ιατρικών τουριστών στη χώρα.

3.4. Σιγκαπούρη

Στη Σιγκαπούρη ο ιατρικός τουρισμός προσελκύει πολλούς ανθρώπους, παρέχοντας ιατρικές υποδομές παγκόσμιας κλάσης και διαθέτοντας αγγλόφωνο προσωπικό. Η Σιγκαπούρη είναι πρώην βρετανική αποικία, ένα νησί που βρίσκεται στο νότιο άκρο της χερσονήσου της Μαλαισίας και λόγω του μικρού μεγέθους της, γίνεται εύκολη και γρήγορα η μετάβαση από το ένα σημείο στο άλλο.

Μετά την ανεξαρτησία της, η Σιγκαπούρη έγινε μια από τις πιο ευημερούσες χώρες με ισχυρούς εμπορικούς δεσμούς, ενώ το Α.Ε.Π. της βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με αυτό των ευημερουσών ευρωπαϊκών χωρών. Παρά το γεγονός ότι το κόστος της ιατρικής περίθαλψης είναι ακριβότερο από της Ινδίας και της Ταϊλάνδης, είναι 50% φθηνότερο από το κόστος στις Η.Π.Α., η Σιγκαπούρη καταφέρνει να γίνεται πόλος έλξης με ιατρικούς τουρίστες από όλο τον κόσμο και παρέχει υπηρεσίες διεθνής κλάσης. Επιπλέον η χώρα φημίζεται για τις σύγχρονες ιατρικές υποδομές της και την καθαριότητα που τις διακρίνει, η τάξη που επικρατεί και η ύπαρξη αγγλόφωνο ιατρικού προσωπικού.

Η Κοινή Διεθνής Επιτροπή (J.C.I.) έχει πιστοποιήσει 15 νοσοκομεία και ιατρικά κέντρα στη Σιγκαπούρη που προσφέρουν μια ποικιλία υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων όπως την οδοντιατρική, ορθοπαιδική, ουρολογία, δερματολογία, καρδιολογία, αθλιατρική, οφθαλμολογία, ενδοκρινολογία, καθώς και αισθητικές διαδικασίες με εναλλακτικά φάρμακα όπως η παραδοσιακή κινέζικη ιατρική που περιλαμβάνει βελονισμό και βότανα.

Η Σιγκαπούρη λαμβάνει 600.000 ιατρικούς τουρίστες ετησίως, από τη Μέση Ανατολή (50%), την Ασία (45%) και την Ευρώπη (5%). Η μεγάλη εξειδίκευση που διαθέτει και η καλή ποιότητα της υγειονομικής περίθαλψης αντισταθμίζουν το χαμηλότερο κόστος.

Χάρη στην υπάρχουσα εκτεταμένη διαφήμιση, αναμένεται ότι οι ιατρικοί τουρίστες θα ανέλθουν σε ένα εκατομμύριο το 2012 και θα δημιουργήσουν έσοδα ύψους € 2.000.000.000.

Το κλίμα που επικρατεί στη Σιγκαπούρη είναι τροπικό και ο καιρός είναι ζεστός και υγρός καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η υψηλότερη θερμοκρασία της ημέρας είναι 30°C με υγρασία πάνω από 75%. Για την είσοδο στη χώρα από τουρίστες, θα πρέπει να έχουν έγκυρο διαβατήριο τουλάχιστον 6 μήνες πριν την είσοδό τους στη χώρα ή την έξοδό τους, αλλά δεν απαιτείται visa αν διαμένουν λιγότερο από 30 ημέρες, με περιθώριο επέκτασης σε 90 ημέρες. Το διεθνές αεροδρόμιο Changi θεωρείται ένα από τα καλύτερα αεροδρόμια στον κόσμο με ικανότητα διαχείρισης και εξυπηρέτησης πάνω από 70 εκατομμύρια επιβάτες ετησίως, ενώ εξυπηρετείται από 80 αεροπορικές εταιρίες που ταξιδεύουν σε 180 πόλεις και 50 χώρες.

Όσον αφορά τη διαμονή στη Σιγκαπούρη, προσφέρεται μια σειρά από ξενώνες και δωμάτια που κυμαίνονται από 11 έως 45 αμερικάνικα δολάρια τη βραδιά ανά άτομο, ενώ η χρέωση στο μονόκλινο κυμαίνεται μεταξύ 20 και 30 δολαρίων. Επιπλέον, επειδή η Σιγκαπούρη έχει 193 χιλιόμετρα ακτογραμμή, προσφέρονται ξενοδοχεία στη θάλασσα, τουριστικά θέρετρα και spa που κοστίζουν από 150 δολάρια τη βραδιά.

Το νόμισμα της Σιγκαπούρης είναι το δολάριο Σιγκαπούρης και η ισοτιμία είναι 1,46 προς 1 αμερικάνικο δολάριο. Η Σιγκαπούρη έχει περιγραφεί από πολλούς ως η Μέκκα του τουρίστα, καθώς παρά τη μικρή έκταση του μεγέθους της υπάρχουν πολλά διαφορετικά αξιοθέατα που μπορεί κανείς να επισκεφτεί. Από τεχνολογικής άποψης το Suntec City είναι η μεγαλύτερη τεχνητή βρύση, ενώ το Jurong Bird Park είναι ο υψηλότερος τεχνητός καταρράκτης του κόσμου. Εκτός από τα τεχνολογικά επιτεύγματα, η Σιγκαπούρη έχει να επιδείξει και τοπία φυσικού κάλλους, καθώς χαρακτηρίζεται ως η πόλη-κήπος επειδή διαθέτει μεγάλες εκτάσεις πρασίνου, ενώ διαθέτει επίσης και ζωολογικούς κήπους και βοτανικούς κήπους. Επιπλέον, είναι μια «ζωντανή» χώρα καθώς διαθέτει πολλά μαγαζιά νυχτερινής διασκέδασης, αλλά και εμπορικά καταστήματα, ενώ υπάρχουν πολιτιστικοί χώροι που διοργανώνονται διάφορα πολιτιστικά δρώμενα και διαθέτει ένα κλειστό χιονοδρομικό κέντρο.

3.5. Ινδία

Σύμφωνα με τη συνομοσπονδία των ινδικών Βιομηχανιών (CII), η Ινδία είναι μοναδική καθώς προσφέρει φαρμακευτικές υπηρεσίες . Με τη γιόγκα, διαλογισμό, αλλοπαθητική, και άλλα συστήματα των, η Ινδία προσφέρει ένα μοναδικό καλάθι υπηρεσιών σε ένα άτομο, υπηρεσίες που είναι δύσκολο να ταιριάζουν με άλλες χώρες, όπως λέει ο CII . Επίσης , τα κλινικά αποτελέσματα στην Ινδία είναι στο ίδιο επίπεδο με τα καλύτερα κέντρα στον κόσμο.

Οι στατιστικές δείχνουν ότι η ιατρική τουριστική βιομηχανία στην Ινδία αξίζει \$ 333 εκατομμύρια (Rs 1.450 Crore), ενώ μια μελέτη από το CII McKinsey εκτιμά ότι η χώρα θα μπορούσε να κερδίσει Rs crore 5.000-10.000 μέχρι το 2012. Πολλοί έχουν επίσης σχεδιάσει ειδικά πακέτα για τους ασθενείς, συμπεριλαμβανομένων αεροδρόμιο pickups, βοήθεια για τη βίζα για διαμονή και διατροφή.

Ο τομέας της υγείας στην Ινδία έχει δει μια τεράστια αύξηση στον τομέα των υποδομών στον ιδιωτικό και εθελοντικό τομέα .

Ο ιδιωτικός τομέας, ο οποίος ήταν πολύ μέτριος κατά τα πρώτα στάδια, τώρα έχει γίνει μια ακμάζουσα βιομηχανία εξοπλισμένη με τα πιο σύγχρονα state-of - the-art τεχνολογία που έχει στη διάθεσή της. Εκτιμάται ότι 75-80 % των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των επενδύσεων στην Ινδία παρέχονται πλέον από τον ιδιωτικό τομέα . Ένα επιπρόσθετο πλεονέκτημα ήταν ότι η Ινδία έχει μια από τις μεγαλύτερες φαρμακευτικές βιομηχανίες στον κόσμο. Η Ινδία έχει κέντρα κορυφαία για τη χειρουργική επέμβαση ανοιχτής καρδιάς, παιδιατρική χειρουργική επέμβαση καρδιάς, αρθροπλαστική ισχίου και γόνατος, αισθητική χειρουργική, οδοντιατρική, μεταμόσχευση μυελού των οστών και κέντρα για την θεραπεία του καρκίνου, καθώς και το σύνολο σχεδόν των κλινικών της Ινδίας είναι εξοπλισμένα με τα πιο σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα ιατρικού διαγνωστικού εξοπλισμού.

Σε αντίθεση με πολλούς από τους ανταγωνιστές του ιατρικού τουρισμού, η Ινδία έχει επίσης την τεχνολογική εξειδίκευση και την υποδομή για να διατηρήσει τη θέση της στην αγορά, και τα Ινδικά φαρμακευτικά προϊόντα πληρούν τις αυστηρές απαιτήσεις της αμερικανικής Υπηρεσίας Τροφίμων και Φαρμάκων. Επιπλέον, η ποιότητα της Ινδίας πάνω στην φροντίδα είναι ισάξια με τα αμερικανικά πρότυπα, και ορισμένοι Ινδικά ιατρικά κέντρα παρέχουν ακόμη υπηρεσίες που είναι ασυνήθιστες αλλού.

Ενώ ένας μεγάλος αριθμός από τα ιδιωτικά νοσοκομεία στην Ινδία είναι πρόθυμος να παρέχει ιατρική περίθαλψη στους ασθενείς ανεξάρτητα από την ιθαγένεια , αλλά μόνο λίγα είναι στην πρώτη γραμμή για την προώθηση του συνδυασμού της υγείας και φιλοξενίας.

Μερικά από τα προϊόντα που "πωλούνται" κάτω από το έμβλημα του ιατρικού τουρισμού είναι:

- Θεραπεία Ευεξίας και Αποκατάστασης
- Σπα και Lifestyle διακοπές υγείας, Φύση του τουρισμού και Οικοτουρισμός, κοινοτικός τουρισμός μέσα από τα Resorts και Herbal θεραπείες με βότανα
- Εκλεκτική χειρουργική επέμβαση · Αισθητική χειρουργική επέμβαση · Κοινή αντικατάσταση · Καρδιοχειρουργικές υπηρεσίες · Χειρουργική επέμβαση ματιών · Υπηρεσίες διάγνωσης · Αναπαραγωγική θεραπεία.
- Αιμοκάθαρσης · προγράμματα Τοξικομανίας · Προγράμματα Φροντίδας Ηλικιωμένων · Παροχή υπηρεσιών συμβούλου.
- Η θεραπεία του καρκίνου.

Εκτός από το αλλοπαθητικό σύστημα, η Ινδία έχει ένα μοναδικό πλεονέκτημα σε εναλλακτικές θεραπείες, όπως η Ayurveda, γιόγκα και Σίντα, πραγματοποιείται ιδιαίτερα η Ayurvedic θεραπεία, λόγω των πολιτιστικών εθίμων της Ινδίας, και είναι ένα τουριστικό προϊόν από μόνη της.

3.5.1. Τουριστική προβολή του ιατρικού τουρισμού

Τα μοναδικά σημεία προβολής του ιατρικού τουρισμού είναι η αποτελεσματικότητα του κόστους και ο συνδυασμός της με τα αξιοθέατα του τουρισμού. Το τελευταίο χρησιμοποιεί επίσης το τέχνασμα της πώλησης των χωρών που συμμετέχουν καθώς συμβάλλει πολύ και η συσκευασία της υγειονομικής περίθαλψης με τις παραδοσιακές θεραπείες και μεθόδους θεραπείας. Η τιμή είναι πλεονέκτημα φυσικά, αφού είναι ένα σημαντικό σημείο προβολής για τις τρίτες χώρες και τις χαμηλές τιμές και ποιοτικές ιατρικές παροχές που δίνουν στους τουρίστες.

Δεδομένου ότι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις διάφορες συνιστώσες του συστήματος ιατρικού τουρισμού βρίσκονται με διαφορετικούς παίκτες, που σχηματίζουν μεταξύ τους οργανωτικά δίκτυα με ένα κοινό μέτωπο μάρκετινγκ μπορούν να αποδειχθούν

μια μεγάλη ιδέα. Αυτή η συντονισμένη κίνηση θα συνεργήσει στις εργασίες και την ελαχιστοποίηση του πεδίου εφαρμογής των κακών υπηρεσιών.

Επιπλέον παρέχεται το E-marketing των υπηρεσιών ιατρικού τουρισμού που βοηθούν την ιατρική τουριστική επιχείρηση να φτάσει άμεσα τον πελάτη, παρακάμπτοντας τα μεσάζοντες. Αυτό βοηθάει την επιχείρηση να παρέχει υπηρεσίες σε χαμηλότερη τιμή.

Ωστόσο, οι ασθενείς μαθαίνουν τώρα όλο και περισσότερο για τις ασθένειες, και είναι πιο εξοικειωμένοι με τις διαθέσιμες θεραπευτικές επιλογές τους. Ως εκ τούτου, οι προσπάθειες μάρκετινγκ σε διαφορετικές αγορές μπορούν να απευθύνονται σε ασθενείς, θεράποντες ιατρούς, νοσοκομεία, ασφαλιστικές εταιρείες, ή άλλες εταιρείες ανάλογα με το ποιοί είναι οι πραγματικοί λόγοι λήψης της απόφασης αυτής.

3.5.2. Ιατρικός τουρισμός: Τάσεις και προοπτικές

Ορισμένες από τις βασικές τάσεις που παρουσιάστηκαν στην έκθεση για τον ιατρικό τουρισμό που δημοσιεύθηκαν από την TPAM (2006) περιλαμβάνουν :

- Καλλιέργεια κυβερνητική παρέμβαση
- Η αυξανόμενη διεθνής επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και κοινοπραξιών
- Η αύξηση της προσφοράς του ιατρικού τουρισμού, οδήγησε σε αύξηση του ανταγωνισμού
- Ένας αυξανόμενος ρόλος για τουριστικούς προμηθευτές απέναντι στην συσκευασία και εμπορία ιατρικού τουρισμού
- Συνεχιζόμενα εμπόδια στην επέκτασή του ιατρικού τουρισμού, όπως είναι η έλλειψη κυβερνητικών συμφωνιών σχετικά με την πληρωμή για θεραπεία στο εξωτερικό και ασφαλιστική κάλυψη
- Καλλιέργεια ηθικές ανησυχίες σχετικά με τον ιατρικό τουρισμό, η οποία μπορεί να περιορίσει την ανάπτυξη σε ορισμένες περιοχές.

Οι τάσεις αυτές είναι απλώς ενδεικτικές και δεν είναι πλήρεις.

Υπάρχουν σίγουρα τομείς που χρήζουν βελτίωση, όπως η ινδική βιομηχανία υγειονομικής περίθαλψης η οποία ξεκινά νέες υπηρεσίες μάρκετινγκ για νεότερα τμήματα ασθενών. Μια βασική διαφορά στον τομέα των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης στην Ινδία, σε αντίθεση με τον τομέα της πληροφορικής, είναι ο κρίσιμος ρόλος της κυβέρνησης που έχει παίξει για να χρησιμοποιήσει τον ιατρικό τουρισμό σαν ευκαιρία για καλύτερες στιγμές.

Μερικοί από τους τομείς προς βελτίωση, για να κάνουν την Ινδία ένα παγκόσμιο προορισμό την υγειονομική περίθαλψη είναι:

1. **Μια επανάσταση εικόνας:** Η κυβέρνηση, η υγειονομική περίθαλψη, και η τουριστική βιομηχανία θα πρέπει να εργαστούν από κοινού για να αλλάξουν την κυρίαρχη εικόνα στο μυαλό του μέσου πολίτη ότι δηλαδή στην ιατρική τουριστική περίθαλψη η Ινδία είναι μια χώρα όπου οι μεσαιωνικές τεχνολογίες εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται; Είναι ασφαλές να ταξιδέψει κανείς στην Ινδία; Οι γιατροί εκπαιδεύονται σωστά; Κακές συνθήκες υγιεινής; Κακή επικοινωνία και υποδομές μεταφορών;
2. **Ενίσχυση των προτύπων ποιότητας:** Ενώ η αντίληψη ότι μετάβαση μπορεί να επιτευχθεί με την αποτελεσματική χρήση της διαφήμισης και άλλα μέσα προώθησης, δεν μπορεί να κρύψει για πάντα τα προβλήματα που πραγματικά υπάρχουν. Είναι καιρός τα νοσοκομεία στην Ινδία, να γίνουν τα ίδια σημείο αναφοράς για τα πρότυπα πιστοποίησης διεθνούς ποιότητας. Η υγειονομική περίθαλψη είναι μια υπηρεσία πίστη, όπου ο πελάτης δεν μπορεί να κρίνει την ποιότητα των υπηρεσιών, εξαιτίας της οποίας ο ίδιος αναζητά "σημάδια" όπως οι σφραγίδες έγκρισης διεθνών αναγνωρισμένων φορέων ελέγχου της ποιότητας.
3. **Βελτίωση των υποδομών:** Υπήρξε μια απόγνωση και κραυγή από τις ομάδες ακτιβιστών κατά το άνοιγμα των νοσοκομείων για ιατρικό τουρισμό για το λόγο ότι οι διαθέσιμες εγκαταστάσεις δεν είναι ακόμη επαρκής για τους ημεδαπούς ασθενείς. Είναι πραγματική απειλή να δείτε τον φτωχό Ινδό πολίτη να πεθαίνει στους δρόμους, ενώ οι πλούσιοι να έχουν την πέντε αστέρων φιλοξενία του εκτός από την ιατρική περίθαλψη.
Οι εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης πρέπει όχι μόνο να κλιμακωθούν, αλλά και να αναβαθμιστούν. Έτσι, αντί να έχει πάρα πολλές μονάδες ενός αρχαϊκού μηχάνημα ακτίνων Χ, το νοσοκομείο θα πρέπει να αποκτήσει τα πλέον σύγχρονα μηχανήματα απεικόνισης. Ο αριθμός και οι αρμοδιότητες των ειδικών και υπερ-ειδικών θα πρέπει να αυξηθεί. Ο τεράστιος αριθμός των κλινών και η φυσική υποδομή υγειονομικής περίθαλψης στην Ινδία τώρα είναι πολύ χαμηλό, δεδομένου του μεγέθους του πληθυσμού της.
4. **Απλοποίηση των διαδικασιών :** Πολλές διαδικασίες που γίνονται με το χέρι, μπορούν να απλοποιηθούν, τυποποιημένα και αυτοματοποιημένα . Το σύστημα πληροφοριών που θα έχει ένα ινδικό νοσοκομείο θα πρέπει να είναι διαλειτουργικό με παρόμοια συστήματα της Δύσης όπως ηλεκτρονικό μηχάνημα μεταφοράς

δεδομένων για να μην γίνονται λάθη όπως το παρελθόν με τα ιατρικά αρχεία ενός ασθενή. Μερικές φορές, χρειάζεται ακόμα ώρες για έναν ασθενή να εγγραφεί και να ολοκληρωθούν οι διατυπώσεις, πριν πάρει εξιτήριο.

3.5.3. Επιχειρηματικότητα και θέσεις εργασίας

Αν δεχτούμε ότι ο ιατρικός τουρισμός είναι ένα ακμάζον βιομηχανικό τμήμα της αγοράς, είναι καιρός να σκεφτούμε τις επιχειρηματικές δυνατότητες. Το πιο ευχάριστο πράγμα για κάθε επιχειρηματία που επιθυμεί να ξεκινήσει μια επιχείρηση που σχετίζεται με τον ιατρικό τουρισμό είναι η κλίμακα και το πεδίο εφαρμογής για τις επιχειρήσεις που είναι ποικίλες. Μερικές από τις δυνατότητες που αναφέρονται είναι οι παρακάτω:

Εξειδικευμένες Travel Διαμεσολάβησης Υπηρεσίες: Οι ιατρικοί τουρίστες αποτελούν μια εξειδικευμένη αγορά με μοναδικά προφίλ και ως εκ τούτου υπάρχει άφθονο πεδίο για ταξιδιωτικούς πράκτορες και tour operators. Ο ενδιάμεσος φορέας πρέπει να προσπαθήσει να κάνει μια λεπτομερή έρευνα αγοράς για τις ιατρικά τουριστικά τμήματα για μια συγκεκριμένη χώρα προορισμού και να σχεδιάσουν, την ανάπτυξη, να πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των εν λόγω τομέων. Για παράδειγμα, η ναύλωση ειδικών πτήσεων για τους ασθενείς που επιθυμούν να επισκεφθούν συγκεκριμένους προορισμούς, παροχή υπηρεσιών προ - διαβούλευσης, όπως τη λήψη ραντεβού με τους γιατρούς, εγγραφή στο νοσοκομείο, θεώρηση της ξένης βοήθειας ανταλλαγής, βοήθεια με οδηγούς και μεταφραστές γλωσσών, δωμάτιο και κρατήσεις σε γειτονικά ξενοδοχεία για τους συνοδούς, οργάνωση τοπικών εκδρομών sight-seeing, ειδικές διατάξεις για τους άπορους, όπως αναπηρικά καροτσάκια, παροχή υπηρεσιών catering για την υγεία, κ.λπ.

Ταξιδιωτικό γραφείο σε Νοσοκομεία: Νοσοκομεία που θέλουν να πουλήσουν στον ιατρικό τουρισμό υπηρεσίες θα πρέπει να έχουν ένα ειδικό ταξιδιωτικό γραφείο στα νοσοκομεία. Ένα τέτοιο ταξιδιωτικό γραφείο θα πρέπει να λειτουργήσει ως ένα ολοκληρωμένο τμήμα εμπορίας του νοσοκομείου ιατρικού τουρισμού. Θα πρέπει να συντονίσει τις υπηρεσίες in-house, καθώς και υπηρεσίες που παρέχονται από άλλους τοπικούς τουριστικούς πράκτορες. Μπορεί επίσης να σκεφτούμε την παροχή υπηρεσιών όπως έκδοση εισιτηρίων, βοήθεια για τη βίζα, συνάλλαγμα, κ.λπ.

Προσωπικό-Εκπαιδευτές: Οι ιατρικοί τουρίστες αναμένουν υψηλής ποιότητας φιλοξενία από το προσωπικό του νοσοκομείου. Παροχή σχέσεων κατάρτισης με τους γιατρούς, με

νοσηλευτές, φαρμακοποιούς, τους τεχνικούς και το προσωπικό του νοσοκομείου. Για το σκοπό αυτό, οι εκπαιδευτές πρέπει να προσδιορίσουν πρώτα παράγοντες που δημιουργούν ικανοποίηση στους ασθενείς.

3.5.4. Πηγές χρηματοδότησης

Ο Τουρισμός Finance Corporation της Ινδίας (TFCI) είναι ένα εξειδικευμένο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που ικανοποιεί τις απαιτήσεις της χρηματοδοτικής συνδρομής της τουριστικής βιομηχανίας στην Ινδία.

Εφημερίδα Αίτηση Διαμονής και Έρευνας (Johar) Δείγμα άρθρο Rupee Δάνειο, Εξοπλισμός Finance / Leasing, Αναβαλλόμενη εγγύηση πληρωμής, Αναδοχή Public Issue, Εμπορική Τραπεζική και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις για τη δημιουργία ή / και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό, τις εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων ξενοδοχεία, θέρετρα, πάρκα αναψυχής, πάρκα σαφάρι, τελεφερίκ, πολιτιστικά / συμβατικά κέντρα, οι αεροπορικές δραστηριότητες - ταξί, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, κλπ.

Οι επιχειρηματίες θα μπορούσαν να ζητήσουν οικονομικά και άλλα βοηθήματα από τους κεντρικούς και πολιτειακούς φορείς του τουρισμού που έχουν αρχίσει να δίνουν πολλά κίνητρα για καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Οι επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων έχουν τεμαχίσει την παραδοσιακή αντιπάθεια τους προς τον τουρισμό και έρχονται όλο και περισσότερο προς τα εμπρός για να επενδύσουν σε καινοτόμες επιχειρήσεις του τουρισμού. Ένα καλό σχέδιο έργου "φτιαγμένο" με ζήλο για να πουληθεί μπορεί να τραβήξει σίγουρα την σημαντική χρηματοδότηση από τους επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων.

3.6. Τουρκία

Ο ιατρικός τουρισμός έχει ένα σημαντικό ρόλο στην τουρκική οικονομία, διότι η Τουρκία έχει πλούσια πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, που μπορεί να προσελκύσει μια ποικιλία από επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2011 η Τουρκία είναι η 8η χώρα όσον αφορά τα διεθνή έσοδα από τον τουρισμό για εισόδημα της τάξεως των 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Οι εισπράξεις από τον τουρισμό αποτελούν το 18.26 % των τουρκικών εσόδων.

Η Τουρκία έχει γίνει ένα από τα βασικά σημεία μάζας τουριστικού προορισμού του κόσμου σε λιγότερο από 3 δεκαετίες. Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980 η Τουρκία άρχισε να ακολουθεί σοβαρή τουριστική ανάπτυξη από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις και χάρη στα κίνητρα που παρέχονται στους επενδυτές έχουν αρκετές μονάδες διαμονής που έχουν κατασκευαστεί γύρω από τη Μεσόγειο και το Αιγαίο.

Ωστόσο, η Τουρκία έλαβε ειδοποίηση από ένα πρόβλημα στη διαδικασία ανάπτυξης του τουρισμού της κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000. Η εικόνα του μαζικού τουριστικού προορισμού δεν βοηθά σε μια βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα. Η Τουρκία αποφάσισε να διαφοροποιήσει τις τουριστικές αγορές της και τα προϊόντα του τουρισμού, έτσι ώστε όλες οι περιφέρειες της χώρας, να μπορούν να επωφεληθούν από τον τουρισμό όλο το χρόνο.

Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού έχει υιοθετηθεί ως η νέα πολιτική. Τα ακόλουθα είναι είδη του τουρισμού που προβλέπεται να αναπτυχθούν στο άμεσο μέλλον :

- **Πολιτιστικός τουρισμός** : ιστορικές πόλεις, όπως η Κωνσταντινούπολη, Μαρντίν, και η Σμύρνη
- **Πίστη και τουρισμός** : πόλεις με θρησκευτική κληρονομιά, όπως η Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, και Adiyaman
- **Plateau (ποιμενικός) τουρισμός** : οροσειρά του Ταύρου στην περιοχή της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου .
- **Γήπεδο Τουρισμός** : Κωνσταντινούπολη και στην Αττάλεια .
- **Τουρισμός υγείας** : Κωνσταντινούπολη, Αφιόν, Κιουτάχεια, και η Σμύρνη. Υπάρχουν και άλλες μορφές τουρισμού που θα αναπτυχθούν (κινήγι, yachting, γαστρονομία.), αλλά αυτά που αναφέρονται παραπάνω έχουν προτεραιότητα στις αναπτυξιακές πολιτικές.

Όσον αφορά τον τουρισμό υγείας, υπάρχει σύγχυση μεταξύ των εννοιών του τουρισμού υγείας και ιατρικού τουρισμού. Ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει spa & τουρισμού ευεξίας, τουρισμού γηριατρικής, άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και ιατρικού τουρισμού. Ο ιατρικός τουρισμός είναι μέρος του τουρισμού υγείας και έχει ως στόχο να παρέχει ιατρική θεραπεία για έναν ασθενή σε μια άλλη χώρα εκτός από τη δική του ή τη δική της.

Η Τουρκία άρχισε να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον ιατρικό τουρισμό και πρόσφατα αποφάσισε να επενδύσει στον ιατρικό τουρισμό, ως μέρος του τουρισμού υγείας στη χώρα. Η Τουρκία αναμένεται να βελτιώσει την ποιότητα των τουριστικών προϊόντων της, με την ανάπτυξη εξειδικευμένων τύπων τουρισμού. Ένας άλλος στόχος της Τουρκίας είναι να λάβει περισσότερες μετοχές από 100 δισ. δολάρια παγκόσμιες δαπάνες ιατρικού τουρισμού (Aydin Yilmaz και 2010). Το Τουρκικό Υπουργείο Υγείας έχει δημιουργήσει μια μονάδα που ονομάζεται "Μονάδα Τουρισμού Υγείας", προκειμένου να θεσπιστούν κανόνες για τις αρχές της ανάπτυξης του τουρισμού υγείας στην Τουρκία. Η μονάδα αυτή είναι το πιο σημαντικό βήμα που έγινε μέχρι τώρα σχετικά με την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας. Η Μονάδα Τουρισμού Υγείας έχει τέσσερις επιμέρους ενότητες:

- Διεθνές γραφείο συντονισμού
- Ιατρείο τουρισμού
- Γηριατρικής και ταξιδιωτικό γραφείο
- Γραφείο Spa & Ευεξίας

Το Τουρκικό Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού επιβλέπει τις προετοιμασίες για τον τουρισμό υγείας μέσω των διευθύνσεων και των περιφερειακών τουριστικών γραφείων που βρίσκεται σε κάθε επαρχία. Από την άλλη πλευρά, το Τουρκικό Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου αναπτύσσει κίνητρα για τους επενδυτές και τους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται για τον ιατρικό τουρισμό.

Το Τουρκικό Υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε μείωση του φόρου κατά 50% για τις πράξεις ιατρικής και τουριστικής επιχείρησης στην Τουρκία. Η Τουρκία έχει ήδη κάποια σημαντικά περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τον τουρισμό υγείας. Το πλεονέκτημα της Τουρκίας στον τομέα του τουρισμού υγείας βασίζονται σε πολύ ανεπτυγμένη βιομηχανία στον τουρισμό (υποδομής), καινοτόμες επιστήμες της υγείας, νέα ιατρικά προγράμματα, και τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα των υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Οι δείκτες δείχνουν ότι, η Τουρκία μπορεί να γίνει ένα σημαντικό κέντρο ενδιαφερομένων σε διεθνή τομέα του ιατρικού τουρισμού.

Στην Τουρκία υπήρξε σημαντική πρόοδος και πολλές βελτιώσεις που αφορούν τις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Προαναφερθείσα υπουργική άποψη υποστηρίζει και αύξηση του αριθμού των ιδιωτικών και δημόσιων κατασκευών νοσοκομείων με υψηλότερες ικανότητες και όλοι επιβεβαιώνουν τη δυνατότητα της Τουρκίας ως ένα ιατρικό κέντρο τουριστικού προορισμού.

Με τον ιατρικό τουρισμό ταξιδιώτες (ασθενείς) φτάνουν σε ένα προορισμό. Σκοπός των ασθενών και των συνοδών τους είναι να μείνουν όχι μόνο στο νοσοκομείο για ιατρικές πράξεις, αλλά επίσης να επισκεφθούν και διάφορες περιοχές του προορισμού κατά τη διάρκεια της παραμονής τους. Η τουριστική βιομηχανία της Τουρκίας είναι ήδη καλά δομημένη για αυτό το είδος των επισκέψεων.

Στην Τουρκία οι διάφορες ιατρικές θεραπείες πραγματοποιούνται με υψηλή ποιότητα. Μεταξύ των τομέων ιατρικής θεραπείας μερικές από τους καθιερωμένους τομείς ιατρικής είναι ογκολογία, καρδιολογία, καρδιαγγειακή χειρουργική, ορθοπαιδική θεραπεία, τραυματολογία, πλαστική χειρουργική, γονιμότητα του τουρισμού, αιμοκάθαρση, θεραπείες που αφορούν την υγιεινή του στόματος και οδοντιατρικές υπηρεσίες.

Οι ιατρικοί ταξιδιώτες έρχονται στην Τουρκία από την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, και περιοχές της Ασίας, στις περισσότερες περιπτώσεις. Όσον αφορά στις ευρωπαϊκές χώρες, οι ασθενείς φτάνουν από τη Γερμανία, την Αλβανία, την Ουκρανία, την Αυστρία, το Βέλγιο και την Αγγλία. Χώρες της Κεντρικής Ασίας, της Ρωσίας και της Μέσης Ανατολής και αραβικές χώρες αποτελούν επίσης σημαντικά επίπεδα άφιξης.

Η Τουρκία υπογράφει νέες συμβάσεις και συμβάσεις με τις χώρες που σχετίζονται με την υγεία από όπου λαμβάνει ήδη σημαντικό όγκο τουριστικών αφίξεων και μπορεί να αναπτύξει τον ιατρικό τουρισμό ευκολότερα με τις χώρες αυτές. Η Τουρκία έχει ήδη υπογράψει συμβάσεις συνεργασίας της κοινωνικής ασφάλισης με χώρες, όπως η Γερμανία, Αλβανία, Αυστρία, Αζερμπαϊτζάν, Βέλγιο, Βοσνία - Ερζεγοβίνη, Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Δανία, τη Γεωργία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, την Αγγλία, τη Σουηδία, την Ελβετία, την Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου, τον Καναδά, Λιβύη, Λουξεμβούργο, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, και τη Νορβηγία. Η Τουρκία κατέχει το 43 νοσοκομεία πιστοποιημένα από το JCI.

Η Τουρκία είναι η δεύτερη χώρα στον JCI της παγκόσμιας κατάταξης με βάση τον αριθμό των νοσοκομείων. Στην Τουρκία ορισμένες περιοχές και οι πόλεις είναι πιο επιρρεπείς για

την ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού. Η Σμύρνη είναι μία από αυτές τις πόλεις, όπου ο ιατρικός τουρισμός μπορεί να ανθίσει εύκολα.

Η Σμύρνη είναι ένας από τους αρχαιότερους οικισμούς στην Ανατολία. Σύμφωνα με τα τελευταία αρχαιολογικά ευρήματα η ιστορία της πόλης χρονολογείται από 8500 χρόνια. Σε όλη αυτή την διάρκεια η Σμύρνη έχει συσσωρεύσει μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που ανήκει σε διάφορους πολιτισμούς. Το Izmir διαθέτει άφθονους φυσικούς πόρους, τις καθαρές ακτές θερμικών πόρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όχι μόνο για την ευχάριστα ταξίδια και τις διακοπές, αλλά και για τον τουρισμό υγείας.

Η Σμύρνη ήταν ένα σημαντικό θεραπευτικό κέντρο κατά την αρχαιότητα, χάρη στις θερμικούς υδάτινους πόρους, και επιπλέον έχει ερείπια του αρχαίου οικισμού της Περγάμου που βρίσκεται πολύ κοντά στο Ασκληπιείο ιατρικό κέντρο. Στη σύγχρονη πόλη της Σμύρνης, υπάρχει ένα σημαντικό επίπεδο ιατρικών υποδομών και ανθρώπινων πόρων, χάρη στην κοινωνικό - οικονομικό προφίλ της περιοχής. Η Τουρκία έχει αναπτύξει μια παγκοσμίως αναγνωρισμένη τουριστική βιομηχανία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Για το λόγο αυτό, η Τουρκία είναι γνωστή σαν προορισμός των 3 S (ήλιος - θάλασσα - άμμο) όπου οι παραθεριστές συρρέουν από τις κρύες βόρειες χώρες όπως η Αγγλία, η Γερμανία και ούτω καθεξής. Ως αποτέλεσμα αυτού του μοντέλου ανάπτυξης, η Antalya, η Mugla, το Aydin αυξήθηκαν ως τουριστικά κέντρα και βρίσκονται όλα γύρω από το Αιγαίο και τις ακτές της Μεσογείου. Επιπλέον έχει γίνει ένας προορισμός για παραθεριστές, χάρη στο ήπιο κλίμα της και τις φυσικές ομορφιές. Παρόλα αυτά, η Σμύρνη χρειάζεται νέες μορφές τουρισμού που θα αναπτυχθούν αρμονικά με τον μητροπολιτικό χαρακτήρα της.

Στην Σμύρνη, υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον τουρισμό υγείας μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων μερών. Το ενδιαφέρον αυτό αυξήθηκε σοβαρά μετά την ίδρυση του γραφείου « Τουρισμός Υγείας Γραφείο Συντονισμού», υπό την αιγίδα του Τουρκικού Υπουργείου Υγείας. Αυτές οι εξελίξεις έχουν αλλάξει την κατάσταση της Σμύρνης ως νέο προορισμό του τουρισμού υγείας. Η Σμύρνη μπορεί να φιλοξενήσει επισκέπτες από όλα τα τμήματα του τουρισμού υγείας, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών ταξιδιωτών. Ιστορικά ένα από τα πρώτα ιατρικά κέντρα της ανθρωπότητας ιδρύθηκε στην Πέργαμο περιοχή της Σμύρνης. Το κέντρο αυτό ονομάστηκε Ασκληπιός με το όνομα του θεραπευτή θεού στην αρχαία ελληνική μυθολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1. Ιατρικό Κέντρο European Interbalkan Medical Center στη Θεσσαλονίκη

Το European Interbalkan Medical Center, βρίσκεται στην πόλη της Θεσσαλονίκης, δίπλα από το αεροδρόμιο «Μακεδονία» και σε κοντινή απόσταση από τους φημισμένους προορισμούς της Βόρειας Ελλάδας, όπως η Χαλκιδική που συνίσταται για καλοκαιρινές εξορμήσεις αλλά και γειτονικούς ορεινούς προορισμούς, γεγονός που το καθιστά ιδανικό για ιατρικό τουρισμό.

Ιδρύθηκε το 2000 και ανέβασε εντυπωσιακά τον πήχη στην ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας στη Βορείου Ελλάδος, αναγκάζοντας και τους άλλους παρόχους υγείας να ακολουθήσουν, κάνοντας βήματα εκσυγχρονισμού. Επίσης αποτελεί τη μεγαλύτερη επένδυση στον τριτογενή τομέα, που έχει υλοποιηθεί κατά την τελευταία 30ετία, στη Θεσσαλονίκη, ενώ δημιούργησε 1.000 νέες θέσεις εργασίας, εκτός των εργαζομένων και συνεργατών ιατρών.

Απευθύνεται σε ξένους ασθενείς, οι οποίοι είτε κάνουν τις διακοπές τους στην Βόρεια Ελλάδα, είτε επέλεξαν να προσέλθουν σε ένα από τα μεγαλύτερα ιδιωτικά νοσηλευτικά Κέντρα της Ευρώπης, για τη διενέργεια ιατρικών πράξεων σε συνδυασμό με τουρισμό.

Το Νοσοκομείο, ανήκει στον κορυφαίο Όμιλο παροχής υπηρεσιών υγείας στην Ελλάδα, το Ιατρικού Αθηνών, στρατηγικό σύμμαχο με τον γερμανικό Όμιλο Υγείας, Asklepios Kliniken GmbH. Ο συνεχής εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων, η ανάπτυξη των συστημάτων διαχείρισης της ποιότητας, καθώς και οι επενδύσεις σε καινοτόμο από άποψη τεχνολογίας ιατρικό εξοπλισμό και σε συνδυασμό με το έμπειρο και άριστα εκπαιδευμένο ιατρικό, νοσηλευτικό και διοικητικό προσωπικό, το έχουν καθιερώσει ως ένα από τα καλύτερα νοσοκομεία.

Το European Interbalkan Medical Center παρέχει πιστοποιημένες ποιοτικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σε ένα περιβάλλον με επίκεντρο την φροντίδα, την ικανοποίηση και την θεραπεία του ασθενή:

- Όλο το νοσοκομείο έχει πιστοποιηθεί για την ποιότητά του κατά ISO 9001:2008 και ISO22000:2005.
- Έχει λάβει, επίσης, τη Διεθνή Πιστοποίηση Temos, «Quality In International Patient Care», σύμφωνα με την οποία, πληροί τα υψηλά πρότυπα ποιότητας του Διεθνή Οργανισμού και τις προδιαγραφές παροχής ολοκληρωμένης φροντίδας στους ταξιδιώτες και αλλοδαπούς ασθενείς παγκοσμίως.
- Το Τμήμα Διεθνών Ασθενών πιστοποιήθηκε με τη σφραγίδα ποιότητας «Excellence in Medical Tourism» για τις βέλτιστες ιατρικές και μη κλινικές υπηρεσίες για τους διεθνείς ασθενείς, πριν το ταξίδι, εντός του νοσοκομείου, τις διαδικασίες αποθεραπείας και εξιτηρίου και τον επανέλεγχο (follow up).
- Το European Interbalkan Medical Center έχει βραβευτεί με το «Best Hospitals Worldwide 2014» πιστοποιητικό, από το Diplomatic Council (DC) - διεθνή οργανισμό που λειτουργεί υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

Το European Interbalkan Medical Center διαθέτει οργανωμένο Τμήμα Διεθνών Ασθενών και προσωπικό που μιλά 20 διεθνείς γλώσσες. Επίσης, διαθέτει υπηρεσία ασθενοφόρων, τα οποία, κατόπιν συνεννόησης, αναλαμβάνουν τη διακομιδή των ασθενών είτε από παραθεριστικούς προορισμούς (Χαλκιδική, Πιερία κ.ά.), είτε από το αεροδρόμιο «Μακεδονία».

Οι διακεκριμένοι και έμπειροι ιατροί του νοσοκομείου έχουν πραγματοποιήσει επιστημονικές διακρίσεις, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με την υποστήριξη του έμπειρου, εξειδικευμένου προσωπικού, εξασφαλίζουν την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας σε εσωτερικούς και εξωτερικούς ασθενείς σε όλο το 24ωρο για 365 ημέρες το χρόνο.

Παροχές υπηρεσιών νοσοκομείου

Το νοσοκομείο παρέχει τη δυνατότητα μέσα από μια γκάμα υπηρεσιών να ικανοποιήσει τον ασθενή-τουρίστα και να του δώσει την αίσθηση πως βρίσκεται σε ένα ευχάριστο, ζεστό και φιλικό περιβάλλον. Οι υπηρεσίες αυτές είναι:

- Επιλογή μεταξύ πέντε τύπων δωματίων που περιλαμβάνουν μονόκλινα, lux και σουίτες.
- Υπηρεσίες Διαιτολόγου – Διατροφολόγου.
- Ειδικά διαμορφωμένα γεύματα για τον ασθενή ή και τους συνοδούς τους (βασισμένα σε ειδικές δίαιτες ή ακόμη και διατροφικές συνήθειες).
- Προσωπική νοσηλεύτρια (εάν το επιθυμεί κανείς).
- Επιλογή του φύλου του θεράποντος ιατρού του ασθενούς.
- Ιδιωτικές παρεχόμενες υπηρεσίες ασθενοφόρων.
- Δυνατότητα μεταφοράς με air ambulance.

Τέλος, το νοσοκομείο διαθέτει ειδικό τμήμα για διεθνείς ασθενείς-τουρίστες και μπορούν να αποστείλουν το ιατρικό ιστορικό τους ώστε να αξιολογηθεί από ομάδα ιατρών προκειμένου να ανατεθεί το περιστατικό στον ειδικό γιατρό της ανάλογης ειδικότητας και εφόσον ο γιατρός επιλέξει το πλάνο θεραπείας, ενημερώνει το τμήμα διεθνών ασθενών και στη συνέχεια ενημερώνεται ο ασθενής για το είδος της θεραπείας και το πλάνο της θεραπείας, το πλάνο αποθεραπείας, το σύντομο βιογραφικό του ιατρού που αναλαμβάνει τον ασθενή, καθώς και το κόστος θεραπείας.

4.1.1. Τουρισμός στο Νομό Θεσσαλονίκης

Εφόσον ο ασθενής μπορεί να συνδυάσει τη θεραπεία του με διακοπές, η Θεσσαλονίκη προσφέρεται για τουρισμό διαφόρων ειδών. Η κοντινή της απόσταση με τη Χαλκιδική που έχει υπέροχες παραλίες αλλά και με άλλες πόλεις που έχουν χιονοδρομικά κέντρα αλλά και αρχαιολογικά μουσεία, μπορεί κανείς να συνδυάσει επιλέξει τι τουρισμό μπορεί να ακολουθήσει, πέραν τις ιατροφαρμακευτικής του θεραπείας. Η ίδια η πόλη διαθέτει μουσεία είτε αρχαιολογικά, είτε βυζαντινά αλλά και η ιστορία της μέσα από το πέρασμα των αιώνων παρουσιάζεται μέσα από τα μοναδικά μνημεία και σημεία που συνδυάζουν διάφορες κουλτούρες, καθώς δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να γνωρίσει την πόλη από άλλη ματιά.

Η άφιξη στη Θεσσαλονίκη μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως οδικώς, αεροπορικώς και ακτοπλοϊκώς. Το αεροδρόμιο «Μακεδονία» έχει συχνές πτήσεις από και προς το εξωτερικό, καθώς και σε πτήσεις εντός της χώρας. Βρίσκεται πολύ κοντά από το κέντρο της πόλης, μόλις 15 χιλιόμετρα, ενώ το λιμάνι της βρίσκεται στην παραλία της

Θεσσαλονίκης, στην καρδιά της πόλης. Οι οδικοί δρόμοι που συνδέουν την πόλη είναι υπερσύγχρονοι και η πόλη γίνεται πόλος έλξης από ταξιδιώτες όλων των χωρών των Βαλκανίων.

Ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί και να δει τα πιο γνωστά σημεία της πόλης όπως η αψίδα του Γαλερίου που είναι γνωστή και ως Καμάρα, ένα κτίσμα της εποχής της Ρωμαϊκής «Τετραρχίας» αποτελώντας το δυτικό σκέλος μίας στεγασμένης στοάς, που σχηματιζόταν από αψίδες και τόξα. Κατασκευάστηκε προς τιμή του Ρωμαίου Αυτοκράτορα Γαλέριου, όταν επέστρεψε νικητής στη Θεσσαλονίκη μετά από πολέμους του κατά των Περσών το 306 μ.Χ.

Το σήμα κατατεθέν της Θεσσαλονίκης είναι ο Λευκός Πύργος, βρίσκεται στην παλιά παραλία και κατασκευάστηκε στα μέσα του 15ου αιώνα μ.Χ. αντικαθιστώντας τον παλιό, κατεστραμμένο βυζαντινό πύργο, που όριζε το πέρας του οχυρωματικού τείχους προς την πλευρά της θάλασσας. Επιπλέον, σημαντική επισκεψιμότητα Ελλήνων και ξένων τουριστών παρουσιάζουν τα κάστρα και τα τείχη που είναι δημιουργήματα προγενέστερων εποχών καθώς υπήρξαν απαραίτητα για την οχύρωση της πόλης και η δημιουργία τους υπολογίζεται κατά την ίδρυση της, ενώ πήραν την οριστική τους μορφή κατά την εποχή του Μ. Θεοδοχίου. Τέλος, η Ροτόντα είναι ένα ακόμη πολύ γνωστό αξιοθέατο της Θεσσαλονίκης καθώς αποτελεί ένα από τα αρχαιότερα και επιβλητικότερα μνημεία της πόλης.

Από άποψης ξενοδοχειακών υποδομών, η Θεσσαλονίκη διαθέτει πληθώρα ξενοδοχείων και δωματίων σε studio όπου μπορεί κανείς να διαμείνει, ενώ το κόστος διαμονής ανά τουρίστα ημερησίως κυμαίνεται από 30 έως 139 ευρώ. Τέλος, η επιλογή για ιατρικό τουρισμό στη Θεσσαλονίκη και στο Ιατρικό Διαβαλκανικό Θεσσαλονίκης θεωρείται πολύ καλή επιλογή, λόγω της πολύ καλής φήμης που διαθέτει το νοσοκομείο και σε συνδυασμό με τις υψηλού επιπέδου παρεχόμενες υπηρεσίες του, αλλά και της εύκολης μετάβασης από και προς την πόλη. Τέλος, η πληθώρα των τόπων που μπορεί κανείς να επισκεφθεί, συνδυάζει στο έπακρο αυτό που ορίζεται ως ιατρικός τουρισμός.

4.2. Ιατρικό Κέντρο Life Clinic στην Αθήνα

Η Life Clinic είναι ένα νέο ιατρικό κέντρο όπου επί του παρόντος συνεργάζεται με μεγάλο ιδιωτικό νοσοκομείο στην Αθήνα και χρησιμοποιεί τις εγκαταστάσεις τους για να μπορεί

να εξυπηρετεί τους ασθενείς τους. Είναι ένα Κέντρο Γυναίκας, με έδρα την Αθήνα, ειδικευμένο στην αξιολόγηση και τη θεραπεία της ανδρικής και της γυναικείας στειρότητας.

Η Life Clinic λόγω της εξειδίκευσής της, προσφέρει τα πάντα γύρω από την διερεύνηση της στειρότητας, τις θεραπείες γονιμότητας και οτιδήποτε άλλο αφορά τον ρόλο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής. Επιπλέον, παρέχει τις πλέον εξειδικευμένες και σύγχρονες τεχνικές διαθέτοντας μεγάλη εμπειρία στην διάγνωση και θεραπεία των προβλημάτων του ανοσοποιητικού στην εγκυμοσύνη.

Κύριο πλεονέκτημά μας της Life Clinic είναι η γνώση γύρω από τη γυναίκα και οι απαιτήσεις που θέτει η επιχείρηση για ένα επίπεδο ιατρικών υπηρεσιών που στο επίκεντρο θα βρίσκεται ο ασθενής. Αυτές οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα συνδυάζονται με ένα εξόχως ανταγωνιστικό κόστος θεραπείας, ενώ εγγύηση για την επιλογή της Life Clinic από τους ασθενείς είναι η επιτυχημένη συμμετοχή του ιατρικού κέντρου σε δύο κορυφαίες ιδιωτικές κλινικές του Λονδίνου.

Έχοντας έλθει σε επαφή με χιλιάδες ασθενείς από όλο τον κόσμο, το ιατρικό κέντρο διαθέτει έμπειρο και με γνώση ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, κατάλληλο ώστε να βρίσκεται σε θέση να αναγνωρίζει τις ξεχωριστές ανάγκες του κάθε ζευγαριού.

Επειδή η Life Clinic ειδικεύεται στην υπογονιμότητα, στην κλινική παρέχεται όλο το εύρος των θεραπειών της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής όπως:

- Λαπαροσκοπική χειρουργική για σαλπγγική στειρότητα και σαλπγγική ανάπλαση.
- Λαπαροσκοπική αφαίρεση ινομιάτων.
- Λαπαροσκοπική ωθηκική διαθερμία για θεραπεία πολυκυστικών ωθηκών.
- Λαπαροσκοπική εκτομή / διαχωρισμός ενδομητρίωσης.
- Υστεροσκοπική εξαίρεση ανωμαλιών της μήτρας όπως ινώματα, διαφράγματα, πολύποδες .
- Λαπαροσκοπική αφαίρεση κυστών των ωθηκών.
- Λαπαροσκοπική χειρουργική - υστερεκτομή, ωθηκεκτομή.
- Δωρεά ωαρίων.
- Κατάψυξη εμβρύων.

Επίσης η Life Clinic διαθέτει τμήμα που εξυπηρετεί τους ασθενείς από το εξωτερικό. Πέραν της αποδεδειγμένης αξιοπιστίας των υπηρεσιών, οι τιμές της Life clinic για τη θεραπεία της υπογονιμότητας είναι ισχυρά ανταγωνιστικές και ο λόγος είναι ότι το κόστος θεραπείας στην Ελλάδα είναι μικρότερο από ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η πτώση τιμών των αεροπορικών εισιτηρίων καθιστά την επίσκεψη στην Αθήνα ως ένα ταξίδι ρουτίνας.

Για αυτό το λόγο διευθύνεται ένα προσωποποιημένο πρόγραμμα φιλοξενίας για να βοηθηθούν οι ασθενείς και να απολαύσουν μια ευχάριστη και χωρίς ενοχλήσεις διαμονή στην Αθήνα. Η κλινική δύναται να αναλάβει την πτήση, τις μεταφορές και την εύρεση ξενοδοχείου και παρέχει ποικιλία «πακέτων» ανάλογα με τις απαιτήσεις και τα οικονομικά του ασθενούς. Επίσης, υπάρχουν και αυτοί οι ασθενείς από το εξωτερικό που μπορεί να προτιμούν να διευθετήσουν μόνοι τους τη διαμονή τους.

4.2.1. Τουρισμός στο νομό Αττικής

Στην περίπτωση που κάποιος ασθενής επιθυμεί να διευθετήσει μόνος του τη διαμονή του και το συνδυασμό των διακοπών του, ο νομός Αττικής έχει πολλά αξιοθέατα, μνημεία και διάφορα μέρη που μπορεί να επισκεφθεί κανείς και να γνωρίσει καλύτερα την πόλη. Η Αθήνα όντας πρωτεύουσα και συνεπώς το κέντρο της Ελλάδας, έχει πολλές επιλογές για διάφορα είδη διασκέδασης και αναψυχής που μπορούν να κεντρίσουν το ενδιαφέρον το επισκέπτη. Η μετάβαση στην Αθήνα μπορεί να γίνει αεροπορικώς, ακτοπλοϊκώς, και οδικώς. Διαθέτοντας το υπερσύγχρονο αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος», το μεγαλύτερο και κύριο διεθνές αεροδρόμιο στην Ελλάδα όπου πραγματοποιούνται πολλές και συχνές πτήσεις από όλα τα μέρη του κόσμου, αφού μόνο το έτος 2012 πραγματοποιήθηκαν 2.555.355 διεθνείς τουριστικές αφίξεις.

Πολύ κοντά στην Αττική βρίσκεται ο Πειραιάς, όπου εκεί βρίσκεται το μεγαλύτερο λιμάνι στην Ελλάδα και ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια της Μεσογείου. Από εκεί πραγματοποιούνται πολλές αφίξεις και αναχωρήσεις όπου εκτός των εγχώριων δρομολογίων, πραγματοποιούνται και διεθνή δρομολόγια, όπως και κρουαζιέρες, κάνοντας έτσι ακόμη πιο εύκολη τη μετάβαση στην Αθήνα.

Όσον αφορά το οδικό δίκτυο, η Αθήνα συνδέεται με τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα, όπου είναι οι υπόλοιπες μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας και διαθέτει εντός της Αθήνας ένα

σύγχρονο οδικό δίκτυο. Οι επιλογές για μεταφορά εντός της Αθήνας είναι πολλές, καθώς μπορεί κανείς να μεταφερθεί μέσω αυτοκινήτου, λεωφορείου, τραμ, ακόμη και μετρό.

Ο ασθενής-τουρίστας μπορεί να επισκεφθεί διάφορα αξιοθέατα όπως το σύγχρονο Μουσείο Ακρόπολης, όπου είναι ένα μεγάλος χώρος 25.000 τ.μ. ενώ διαθέτει εκθεσιακούς χώρους με εμβαδόν 14.000 τ.μ., 10 φορές μεγαλύτερους από ότι στο παλιό Μουσείο.

Επιπλέον, η Αθήνα προσφέρει και άλλα πολλά σημεία αρχαιολογικής σημασίας με κύριο τουριστικό αξιοθέατο τον Παρθενώνα, όπου πλήθος τουριστών από όλο τον κόσμο τον επισκέπτονται καθημερινά. Άλλα κύρια τουριστικά αξιοθέατα με ιστορική σημασία είναι η Ρωμαϊκή Αγορά που βρίσκεται στην Πλάκα, το Θησείο που είναι μια συνοικία της Αθήνας όπου βρίσκεται βορειοδυτικά της Ακρόπολης κοντά στο Αστεροσκοπείο και το «Καλλιμάρμαρο» όπου είναι η κοινή ονομασία του Παναθηναϊκού Σταδίου που βρίσκεται ανατολικά του Ζαπτείου και βόρεια του λόφου του Αρδητιού. Το συγκεκριμένο στάδιο αναφέρεται ως τόπος φιλοξενίας αθλητικών δραστηριοτήτων από την περίοδο της αρχαιότητας, ενώ τον τελευταίο αιώνα το Καλλιμάρμαρο έχει συνδεθεί με τη φιλοξενία θεαμάτων υψηλού επιπέδου, εορτασμό επετείων ή εθνικών επιτυχιών και φιλοξενία μεγάλων αθλητικών γεγονότων.

Από άποψης ξενοδοχειακών υποδομών, η Αθήνα διαθέτει μέσα στην πόλη περισσότερα από 297 ξενοδοχεία από 1 έως και 5 αστέρων αλλά διαθέτει επίσης και δωμάτια σε studios, ενώ το κόστος διαμονής ανά τουρίστα ημερησίως κυμαίνεται από 18 έως 357 ευρώ.

Η επιλογή της Αθήνας ως πόλη για τη θεραπεία σε θέματα υπογονιμότητας και του ιατρικού κέντρου Life Clinic είναι μια πολύ καλή επιλογή, αφού ειδικεύεται σε τέτοιου είδους θεραπείες αλλά ταυτόχρονα η πόλη από τουριστικής άποψης, δίνει άπειρες επιλογές στον επισκέπτη, ενώ επίσης υπάρχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές που αφορούν τη διαμονή του.

4.3. Ιατρικό Κέντρο Mesogeios στο Ηράκλειο Κρήτης

Ο Όμιλος Νεφρολογικών Κέντρων Mesogeios ιδρύθηκε με μοναδικό στόχο την απόλυτη κάλυψη των αναγκών ασθενών που χρήζουν αιμοκάθαρσης, διαθέτοντας προδιαγραφές τέτοιες ώστε να ικανοποιούνται όλες του οι προσδοκίες. Όραμα του ομίλου είναι η

δημιουργία μίας πρότυπης μονάδας νοσηλείας με σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του ασθενούς.

Κατόπιν προσεκτικής μελέτης των ιδιαιτεροτήτων ενός τέτοιου εγχειρήματος, το Mesogeios ξεκίνησε τη διάρθρωση ενός δικτύου Μονάδων Αιμοκάθαρσης υψηλής ποιότητας ανά την Ελλάδα, με αφετηρία το Ηράκλειο Κρήτης. Το δίκτυο αυτό επεκτάθηκε στις Σέρρες, στην Καλαμάτα, στην Χαλκίδα και στην Αττική σε δυο κομβικές περιοχές, το Παλιό Φάληρο καλύπτοντας τα νότια προάστια και την Παλλήνη ώστε να εξυπηρετεί και την ανατολική Αττική.

Έτσι, δημιουργείται σταδιακά μία σειρά πρότυπων οργανισμών υγείας νεφροπαθών που προσφέρουν στον εκάστοτε ασθενή ποιότητα και ασφάλεια στην αιμοκάθαρση σε ένα ιδιαίτερα προσεγμένο περιβάλλον, κοντά στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους, αλλά ταυτόχρονα τους προσφέρεται η δυνατότητα να απολαμβάνουν τις διακοπές τους σε κάποιες από τις προαναφερθείσες περιοχές.

Ενδεικτικά, περίπου 3.000 νεφροπαθείς μέχρι σήμερα από 15 χώρες της Ευρώπης εμπιστεύτηκαν την υγεία τους στο νεφρολογικό κέντρο Κρήτης, απολαμβάνοντας συγχρόνως τις διακοπές τους.

Η Mesogeios τηρεί όλες εκείνες τις διεθνείς αρχές και τις παγκόσμιες αποδεκτές κατευθυντήριες οδηγίες (American & European Guidelines and Practices) και διεξάγει συνεδρίες υψηλότατου επιπέδου αιμοκάθαρσης.

Οι διεθνείς πρακτικές που ακολουθούνται, αποτυπώνονται στην καθημερινή λειτουργία των μονάδων όπου τηρούνται αυστηρά από όλο το προσωπικό, στοχεύοντας έτσι στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα όσον αφορά την υγεία των ασθενών και είναι οι εξής:

- Σεβασμός στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του κάθε ασθενή.
- Άρτιο επιστημονικά νοσηλευτικό προσωπικό.
- Καθημερινή παρακολούθηση από Νεφρολόγους.
- Πολύπλευρη υποστήριξη και πολυτελής κτιριακή υποδομή, με ευχάριστους χώρους υποδοχής και φιλοξενίας των ασθενών και των συνοδών τους.
- Ατομική τηλεόραση σε όλες τις θέσεις αιμοκάθαρσης.

- Ευρύ Δίκτυο Μονάδων Αιμοκάθαρσης, με σκοπό την εξυπηρέτηση μόνιμων κατοίκων των περιοχών αλλά και την παροχή δυνατότητας μετακίνησης των αιμοκαθαιρόμενων στις περιοχές αυτές.

Οι υπηρεσίες που παρέχει η Mesogeios στους ασθενείς-τουρίστες της είναι οι εξής:

- Συνεχής παρακολούθηση από καρδιολόγο και άμεση λύση σε προβλήματα αγγειακών προσπελάσεων με αγγειοχειρουργούς συνεργάτες της μονάδος.
- Συνεργασία με το Θεραπευτικό Κέντρο Αθηνών Λευκός Σταυρός.
- Παροχή κοινωνικής λειτουργού, ψυχολόγου και διατροφολόγου.
- Τουριστικό γραφείο παροχής πληροφοριών στους τουρίστες-ασθενείς της μονάδας, για τα κέντρα Mesogeios εκτός Αθηνών.
- Τέλος, η Mesogeios έχει συνάψει συμβάσεις με όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Είναι η πρώτη μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης του ομίλου Mesogeios και εγκαινιάστηκε το Νοέμβριο του 2000 στο Ηράκλειο Κρήτης. Εξυπηρετεί με συνέπεια και σοβαρότητα την τοπική κοινότητα ενώ παράλληλα φιλοξενεί ένα μεγάλο αριθμό νεφροπαθών τουριστών που επισκέπτονται ετησίως την Κρήτη.

Το Mesogeios Κρήτης βρίσκεται μόλις 10 χλμ από την Αμμουδάρα, όπου είναι ένα από τα ωραιότερα τουριστικά θέρετρα του νομού Ηρακλείου αλλά βρίσκεται επιπλέον και σε πολύ κοντινή απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσσού, καθώς και σε ακτίνα 5 χλμ από το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου.

Σε ιδιόκτητη έκταση 8 στρεμμάτων, οικοδομήθηκε ένα κτίριο ιδιαίτερης αισθητικής 1.700 τμ που περιβάλλεται από ένα καταπράσινο κήπο με πσίνα. Στην άρτια ιατρικά εξοπλισμένη μονάδα, ο ασθενής απολαμβάνει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες υγείας σε ένα ευχάριστο και πολιτισμένο περιβάλλον τόσο για εκείνον όσο και για τον συνοδό του.

Η δυναμικότητα της μονάδας μπορεί να εξυπηρετήσει 180 ασθενείς και έχοντας 30 μηχανήματα Fresenius Medical Care, το Mesogeios υποδέχεται τουλάχιστον 700 τουρίστες ετησίως (Ελληνες και αλλοδαπούς), ενώ οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι:

- Δύο αίθουσες αιμοκάθαρσης 1.200 τ.μ.
- Συνεχής παρακολούθηση από καρδιολόγο και άμεση λύση σε προβλήματα αγγειακών προσπελάσεων με αγγειοχειρουργούς συνεργάτες της μονάδος

- Κοινωνική λειτουργός και διατροφολόγος καθημερινά στη μονάδα
- Τουριστικό γραφείο παροχής πληροφοριών στους τουρίστες-ασθενείς της μονάδας.

4.3.1. Τουρισμός στο Νομού Ηρακλείου

Εκτός από τη θεραπεία, ο ασθενής μπορεί να συνδυάσει τις διακοπές του στον τόπο αυτό, μιας και ο Νομός Ηρακλείου έχει πολλά αξιοθέατα και μνημεία που μπορεί να επισκεφθεί κανείς. Ο Νομός Ηρακλείου έχει σαν πρωτεύουσά του το Ηράκλειο και είναι η 5η μεγαλύτερη πόλη στην Ελλάδα. Το Ηράκλειο έχει πλέον εξελιχθεί σε εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο της Κρήτης, ενώ η πόλη εξακολουθεί να συγκινεί τους επισκέπτες της με τα Ενετικά μνημεία, τα νεοκλασικά κτίρια, τους γραφικούς πεζόδρομους και το συνδυασμό αυτών μαζί με την αρχαία ιστορία της Κρήτης.

Η σύνδεση με το Ηράκλειο πραγματοποιείται μέσω πλοίων, αεροπλάνου αλλά και οδικώς από τις άλλες πόλεις που βρίσκονται στην Κρήτη. Το αεροδρόμιο Ηρακλείου Νίκος Καζαντζάκης είναι το δεύτερο μεγαλύτερο Ελληνικό αεροδρόμιο και λειτουργεί συχνές πτήσεις εποχικές αλλά και για όλο το χρόνο, καθώς επίσης και πτήσεις charter εντός και εκτός Ελλάδος, κάτι που καθιστά εύκολη την πρόσβαση στην πόλη από οποιοδήποτε μέρος και αν βρίσκεται κανείς.

Από την άλλη πλευρά, συχνά είναι και τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια που πραγματοποιούνται από μεγάλα λιμάνια της χώρας όπως του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης, αλλά επίσης η πόλη συνδέεται και με προορισμούς που παρουσιάζουν υψηλό τουριστικό ενδιαφέρον όπως η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Ρόδος, η Πάρος και άλλα νησιά. Συνεπώς, η πρόσβαση στο Ηράκλειο γίνεται εύκολη σε όλους τους ασθενείς-τουρίστες και μπορούν ανά πάση στιγμή να επισκεφτούν το μέρος.

Το οδικό δίκτυο που διαθέτει ο νομός Ηρακλείου είναι καλό με πρόσβαση στις περισσότερες περιοχές του νομού αλλά και τους άλλους νομούς της Κρήτης ενώ εκτός του αυτοκινήτου ο επισκέπτης μπορεί να χρησιμοποιήσει τις αστικές και υπεραστικές συγκοινωνίες. Στο Ηράκλειο υπάρχουν αντιπροσωπείες όλων των μεγάλων εταιριών ενοικιαζομένων αυτοκινήτων αλλά και πολλές τοπικές επιχειρήσεις που διαθέτουν σύγχρονους στόλους αυτοκινήτων, καθιστώντας εύκολη την εξερεύνηση του νομού αλλά και την πιθανή εξερεύνηση των κοντινών πόλεων.

Τα πιο γνωστά αξιοθέατα που έχει να προβάλλει το ο νομός Ηρακλείου είναι τι Μινωικό παλάτι της Κνωσού που αποτελεί το μνημειακό σύμβολο του μινωικού πολιτισμού σε ότι αφορά την κατασκευή, τη χρήση πολυτελών υλικών αλλά και του εντυπωσιακού του μεγέθους. Επιπλέον, το Μινωικό Ανάκτορο της Φαιστού δέχεται πολλές χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο, διαθέτοντας τον περίφημο δίσκο της Φαιστού που μέχρι σήμερα δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί και υπάρχουν πολλά αρχαιολογικά ευρήματα, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι αντίθετα με την Κνωσό δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια αναστήλωσης στο χώρο παρά μόνο συντήρηση.

Τα Μάταλα είναι φημισμένα για τα καθαρά νερά και τη χρυσαφένια άμμο που διαθέτει, ενώ έγιναν ευρέως γνωστά τη δεκαετία του 1960 για την ανεμελιά και το διαφορετικό τρόπο ζωής εκείνων που αποφάσισαν να κατοικήσουν στις αμέτρητες σπηλιές και κοιλάττες που έχουν σχηματιστεί στα βράχια από τη μανία των κυμάτων και την αλμύρα της θάλασσας.

Τέλος, ένα ακόμη σημαντικό αξιοθέατο που διαθέτει ο νομός Ηρακλείου είναι το Cretaquarium ή αλλιώς Θαλασσόκοσμος που ξεκίνησε τη λειτουργία του το Δεκέμβριο του 2005 και είναι ένα πάρκο έρευνας, εκπαίδευσης και αναψυχής που έχει σαν στόχο την προώθηση και τη διάχυση της γνώσης για το θαλάσσιο περιβάλλον, προβάλλοντας εκατοντάδες είδη που ζουν στο βυθό της θάλασσας.

Από άποψης ξενοδοχειακών υποδομών, το Ηράκλειο διαθέτει μέσα στην πόλη 24 ξενοδοχεία από 2 έως και 5 αστέρων αλλά διαθέτει επίσης και δωμάτια σε studios, ενώ το κόστος διαμονής ανά τουρίστα ημερησίως κυμαίνεται από 28 έως 105 ευρώ. Το κόστος μπορεί να μειωθεί εάν κανείς επιλέξει μια προσφορά ανάλογα με τις ημέρες που επιθυμεί να διαμείνει αλλά και ελαχιστοποιείται το κόστος εάν επιλέξει κανείς δωμάτιο σε studio.

Κρίνεται ελκυστική η επιλογή του Ηρακλείου Κρήτης από άποψης θεραπείας του ασθενούς καθώς ο Όμιλος Νεφρολογικών Κέντρων Mesogeios ειδικεύεται στην αιμοκάθαρση αλλά ταυτόχρονα και από πλευράς διακοπών είναι εξίσου ελκυστική επιλογή, καθώς υπάρχουν πολλά και διαφορετικά μέρη που μπορεί να επισκεφθεί ο ασθενής-τουρίστας. Τέλος, μπορεί κανείς να επιλέξει με ποιο μέσο θα ταξιδέψει για να φτάσει στον προορισμό, αλλά και από ποιο μέρος της χώρας θα ταξιδέψει, αφού υπάρχουν πολλά δρομολόγια αεροπορικά και ακτοπλοϊκά από αρκετά διαφορετικά σημεία της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

5.1. Εισαγωγή

Η Μεσσηνία είναι ένας τόπος όπου εκτός από την τουριστική ανάπτυξη που διαθέτει χάρη στις πλούσιες φυσικές, αρχαιολογικές και πολιτισμικές ομορφιές, μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της περιοχής και μέσα από έναν ακόμη κλάδο του τουρισμού, τον ιατρικό τουρισμό. Η Μεσσηνία εκτός από τις κοινωνικές υποδομές υγείας διαθέτει δύο μονάδες, εξειδικευμένες στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων υγείας και στην

αποκατάσταση και αποθεραπεία του ασθενούς, που μπορούν να συνδυαστούν με διακοπές του πάσχοντος αλλά και των προσώπων που τον συνοδεύουν. Στο νομό Μεσσηνίας υπάρχουν δύο νοσοκομεία, το Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας όπου διαθέτει Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, Μονάδα Μεσογειακής Αναιμίας, Μονάδα Χημειοθεραπείας και Μονάδα Τεχνητού Νεφρού, καθώς το νοσοκομείο που βρίσκεται στο Δήμο Κυπαρισσίας. Επιπλέον, ο νομός διαθέτει ένα κέντρο Ψυχικής Υγείας και 6 κέντρα υγείας, το Κ.Υ Πύλου, Μεσσήνης, Μελιγαλά, Φιλιατρών, Γαργαλιάνων και Λεύκτρου. Επίσης διαθέτει ακόμη κλινικές για διάφορες ειδικότητες και είναι η οφθαλμολογική κλινική Αγία Παρασκευή, η μαιευτική – χειρουργική γυναικολογική κλινική Ήρα, καθώς και η μικτή χειρουργική κλινική το Μεσσήνιον Θεραπευτήριο Λητώ. Επιπλέον στην πόλη της Καλαμάτας υπάρχει το Δημοτικό Ιατρείο, ενώ υπάρχουν 2 διαγνωστικά κέντρα.

Όπως είναι γνωστό στα κέντρα υγείας δεν δύναται η δυνατότητα πληθώρας ειδικοτήτων, ωστόσο όμως υπάρχει ένα υψηλό επίπεδο φροντίδας της υγείας. Επιπλέον, το Γενικό Νοσοκομείο Κυπαρισσίας μπορεί να εξυπηρετήσει ασθενείς που διαφόρων ειδικοτήτων, αλλά το κύριο νοσοκομείο του νομού είναι το Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας που διαθέτει περισσότερο προσωπικό όσον αφορά τους γιατρούς και καλύπτει όλες τις ειδικότητες.

Το Γενικό Νοσοκομείο Κυπαρισσίας διαθέτει 2 ακτινολόγους, 1 ακτινοδιαγνώστη, 1 αναισθησιολόγο, 1 ιατρό γενικής ιατρικής, 1 καρδιολόγο, 1 μαιευτήρα – γυναικολόγο, 1 μικροβιολόγο, 2 ορθοπεδικούς, 1 ουρολόγο, 2 παθολόγους, 3 παιδίατρους, 2 χειρουργούς και διαθέτει επίσης προσωπικό 3 ατόμων για τις λοιπές ειδικότητες. Η συνολική δύναμη του νοσοκομείου σε προσωπικό φθάνει τους 21 σε όλες αυτές τις ειδικότητες.

Στο Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας όπου και θεωρείται το βασικό νοσοκομείο της περιοχής, διαθέτει όλες τις ειδικότητες και μπορεί να εξυπηρετήσει καλύτερα τους ασθενείς όλου του Νομού. Το νοσοκομείο διαθέτει 5 αιματολόγους, 8 ακτινοδιαγνώστες, 12 καρδιολόγους, 7 μαιευτήρες – γυναικολόγους, 4 μικροβιολόγους, 7 ορθοπεδικούς, 3 ουρολόγους, 6 οφθαλμίατρους, 18 παθολόγους, 9 παιδίατρους, 3 φυματιολόγους – πνευμονολόγους, 14 χειρουργούς, 2 ψυχιάτρους, 1 ωτορινολαρυγγολόγο, ενώ τέλος διαθέτει επίσης προσωπικό 5 ατόμων για τις λοιπές ειδικότητες. Η συνολική δύναμη του νοσοκομείου σε προσωπικό φθάνει τους 104 ιατρούς σε όλες αυτές τις ειδικότητες, καλύπτοντας σχεδόν όλο το φάσμα των ειδικοτήτων.

Όσον αφορά τα κέντρα υγείας, το κέντρο υγείας Πύλου διαθέτει 2 αγροτικούς ιατρούς, 1 γενικό ιατρό, 1 καρδιολόγο και 1 μικροβιολόγο. Η δύναμη του κέντρου υγείας σε ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό φθάνει τους 6.

Το κέντρο υγείας Αγίου Νικολάου διαθέτει 1 γενικό ιατρό, 1 μικροβιολόγο και 1 παθολόγο, διαθέτοντας έτσι 3 άτομα ως προσωπικό.

Το κέντρο υγείας Γαργαλιάνων διαθέτει 1 αγροτικό ιατρό, 1 γενικό ιατρό, 1 μικροβιολόγο και 1 παιδίατρο.

Το κέντρο υγείας Μελιγαλά διαθέτει 7 άτομα προσωπικό σε ειδικότητες όπως 1 αγροτικό ιατρό, 5 γενικούς ιατρούς και 1 παιδίατρο.

Το κέντρο υγείας Μεσσήνης είναι το μεγαλύτερο κέντρο υγείας του νομού Μεσσηνίας καθώς έχει 13 άτομα προσωπικό, διαθέτοντας 1 αγροτικό ιατρό, 7 γενικούς ιατρούς, 1 παιδίατρο και 4 σε λοιπές ειδικότητες.

Τέλος, το κέντρο υγείας Φιλιατρών είναι το 2^ο μεγαλύτερο κέντρο υγείας του νομού Μεσσηνίας καθώς διαθέτει 9 άτομα προσωπικό, δηλαδή 4 αγροτικούς ιατρούς, 2 παθολόγους, 1 μικροβιολόγο και 2 άτομα λοιπών ειδικοτήτων.

Το Μεσσηνιον Θεραπευτήριο Λητώ διαθέτει 26 κλίνες και διαθέτει διάφορα τμήματα όπως Χειρουργικό, Μαιευτικό, Γυναικολογικό, Οφθαλμολογικό, Ουρολογικό και Πλαστικής Χειρουργικής.

5.2. Πρότυπο Κέντρο Αποκατάστασης & Αποθεραπείας Καλαμάτας Διάπλαση

Το Κέντρο Αποκατάστασης και Αποθεραπείας ΔΙΑΠΛΑΣΗ Μεσσηνίας είναι μια απόλυτα εξειδικευμένη κλινική αποκατάστασης ατόμων με κινητική αναπηρία, μοναδική στον τομέα της πανελλαδικά. Δημιουργήθηκε για να αντιμετωπίσει καίρια και αποτελεσματικά οποιαδήποτε προβλήματα αντιμετωπίζει ο ασθενής λόγω σοβαρής ασθένειας ή τραυματισμού μετά τη λήξη της νοσηλείας του στο νοσοκομείο.

Τα προβλήματα αυτά μπορεί να σχετίζονται όχι μόνο με την πλήρη αποκατάσταση της υγείας του ασθενή αλλά και με την καθημερινότητά του και τον τρόπο ζωής του που έχει πλέον αλλάξει, ύστερα από έναν σοβαρό τραυματισμό.

Οι διάφορες καθημερινές ανάγκες όπως η διατροφή, η χρήση τουαλέτας, η ατομική καθαριότητα και διάφορα άλλα, μετατρέπονται σε ανυπέβλητες δυσκολίες για τον ίδιο και το συγγενικό του περιβάλλον ενώ η παρουσία γιατρού είναι συχνά επιβεβλημένη. Ο ασθενής χρειάζεται συνεχή φυσικοθεραπεία, γυμναστική, λογοθεραπεία, εργοθεραπεία, διαχείριση ούρων με καθετήρα, προσωπική υγιεινή, ψυχολογική υποστήριξη, ειδική διατροφή, δηλαδή μια ολοκληρωμένη αποκατάσταση.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΗ αναλαμβάνει τη φροντίδα ασθενών με παθήσεις που επηρεάζουν την κινητικότητα και τη λειτουργικότητα του ατόμου. Μετά τη συντηρητική ή χειρουργική θεραπεία τους σε νοσοκομεία, διακομίζονται για αποκατάσταση είτε νοσηλεύόμενοι ως εσωτερικοί ασθενείς, είτε ως εξωτερικοί ασθενείς που επισκέπτονται για ημερήσια θεραπεία.

Το κέντρο αποκατάστασης διαθέτει έμπειρο ιατρικό-επιστημονικό και νοσηλευτικό προσωπικό, αξιολογεί τους ασθενείς και καταρτίζει εξατομικευμένο πρόγραμμα αποκατάστασής στοχεύοντας στην αυτοεξυπηρέτησή, τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, και την ενίσχυση της καλής ψυχολογίας του ασθενούς.

Διαθέτει 107 υπερσύγχρονες κλίνες αποκατάστασης και αυτόνομη Μονάδα αυξημένης φροντίδας 10 κλινών υψηλών προδιαγραφών. Το κέντρο απευθύνεται σε όλους τους ασθενείς καθώς είναι συμβεβλημένο με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και άλλους φορείς υγείας, παρέχοντας έτσι υψηλό επίπεδο φροντίδας και δίνοντας την ευκαιρία νοσηλείας σε όλους τους ασθενείς χωρίς να είναι διατεθειμένοι να καταβάλουν υψηλό κόστος νοσηλείας.

Το Κέντρο Αποκατάστασης και Αποθεραπείας ΔΙΑΠΛΑΣΗ βρίσκεται στην Καλαμάτα, σε μία ήσυχη τοποθεσία 13.000τμ. Ο σχεδιασμός, ο εξοπλισμός και η δομή λειτουργίας του ακολουθούν το σκανδιναβικό μοντέλο αποκατάστασης που είναι γνωστό για την αποτελεσματικότητά του. Ο περιβάλλον χώρος αποτελείται από κήπους διαμορφωμένους με τέτοιο τρόπο, ώστε ο ασθενής να μπορεί να τους επισκέπτεται και σε συνδυασμό με το πολύ καλό κλίμα της Καλαμάτας, συμβάλλει στην αποκατάσταση της ψυχολογίας του.

Οι χώροι είναι διαμορφωμένοι ώστε να συνδυάζουν τη λειτουργικότητα και την εργονομία με την αισθητική και την όμορφη ατμόσφαιρα που χρειάζονται οι ασθενείς, ενώ τα δωμάτια νοσηλείας είναι εξοπλισμένα με εξειδικευμένα ηλεκτρικά κρεβάτια αποκατάστασης 5 θέσεων και ειδικά στρώματα, και οι τουαλέτες είναι διαμορφωμένες για άτομα με ειδικές ανάγκες με αντιμικροβιακό και αντιολισθητικό πάτωμα. Υπάρχουν

επιπλέον πολλές ανέσεις που παρέχονται στον ασθενή όπως αυτόνομο κεντρικό κλιματισμό με ρυθμιστή θερμοκρασίας, κονσόλες οξυγόνου – αναρρόφησης-αέρα, ενώ διαθέτει επιπλέον τηλεόραση και Internet ώστε να εξασφαλιστεί μια άνετη και ευχάριστη διαμονή.

Οι παθήσεις που προκάλεσαν τα προβλήματα υγείας τους ασθενούς, αντιμετωπίζονται από ομάδα εξειδικευμένου επιστημονικού και οι κύριες αυτές παθήσεις είναι:

- Νευρολογικές.
- Παθήσεις-κακώσεις μυοσκελετικού.
- Παθήσεις – κακώσεις νευρικού συστήματος.
- Πολυσυστηματικές παθήσεις.
- Παθήσεις καρδιαγγειακού συστήματος.
- Συγγενείς (εκ γενετής) παθήσεις.
- Παθήσεις σχετιζόμενες με την Ηλικία.
- Παθήσεις Αναπνευστικού Συστήματος.

Το Κέντρο Αποκατάστασης και Αποθεραπείας ΔΙΑΠΛΑΣΗ είναι το μοναδικό σύγχρονο κέντρο που υφίσταται στην περιοχή της Μεσσηνίας και εξειδικεύεται σε θεραπείες αποκατάστασης, βοηθώντας την περιοχή να αναπτύξει υπηρεσίες ιατρικού τουρισμού και σε άλλες ειδικότητες, με έμφαση στην ολοκληρωμένη βελτίωση της ποιότητας της υγείας.

5.2.1. Νεφρολογικά Κέντρα Mesogaios στη Μεσσηνία

Ο Όμιλος Νεφρολογικών Κέντρων Mesogaios όπως προαναφέρθηκε έχει 6 νεφρολογικά κέντρα σε όλη την Ελλάδα. Στην Αττική έχει 2 κέντρα, στο Παλαιό Φάληρο και την Παλλήνη, ενώ έχει επίσης στο Ηράκλειο Κρήτης, στη Χαλκίδα, στις Σέρρες και στην Καλαμάτα.

Το νεφρολογικό κέντρο βρίσκεται στην τοποθεσία Φυτιές Μεσσήνης και είναι σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καλαμάτας. Το κέντρο αυτό είναι η 5η μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης του ομίλου Mesogaios και λειτουργεί από τον Φεβρουάριο του 2009 και εξυπηρετεί τόσο τους αιμοκαθαιρόμενους ασθενείς της ευρύτερης περιοχής όσο και τους επισκέπτες αιμοκαθαιρόμενους της Μεσσηνίας.

Οι εγκαταστάσεις του κέντρο είναι ένα κτίριο 1.200 τμ τοποθετημένο σε έναν καταπράσινο κήπο 4 στρεμμάτων, ενώ διαθέτει επίσης σύγχρονους χώρους αναμονής και παρκινγκ για τους επισκέπτες. Η μονάδα έχει δυναμικότητα 100 ασθενών και διαθέτει

7 μηχανήματα Fresenius Medical Care, ενώ οι υπηρεσίες που παρέχει είναι συνεχής παρακολούθηση από καρδιολόγο και αγγειοχειρουργό και τουριστικό γραφείο παροχής πληροφοριών στους τουρίστες-ασθενείς της μονάδας.

5.2.2. Τουρισμός στη Μεσσηνία

Ο νομός Μεσσηνίας εκτός από τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει στον ασθενή, έχει και πολλά αξιοθέατα που μπορεί κανείς να επισκεφθεί. Τα κύρια αξιοθέατα είναι η Αρχαία Μεσσήνη που είναι μια από τις σημαντικές σε μέγεθος, μορφή και διατήρηση πόλεις της αρχαιότητας, ενώ από φυσική ομορφιά μπορεί κανείς να αντικρίσει τη Νέδα, το μοναδικό "θηλυκό" ποτάμι της Ελλάδας αλλά και το φαράγγι του Πολυλμνίου με τις λίμνες και τους καταρράκτες του, που βρίσκεται 32 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα. Επίσης, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μεσσηνίας προβάλλεται ο πολιτισμός που αναπτύχθηκε στην περιοχή από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι και την Βυζαντινή περίοδο, το οποίο είναι αποτέλεσμα πολλών αρχαιολογικών μελετών στο νομό, ενώ βρίσκεται στην περιοχή το κάστρο του Τρουπάκη Μούρτζινου που χτίστηκε το 1807 και φιλοξένησε το Θεόδωρο Κολοκοτρώνη για δύομιση μήνες.

Στην Καλαμάτα μπορεί να μεταβεί κανείς οδικώς, αεροπορικώς και ακτοπλοϊκώς, όμως το μοναδικό ακτοπλοϊκό δρομολόγιο που πραγματοποιείται είναι στην Κρήτη. Επιπλέον, στο αεροδρόμιο Καλαμάτας πραγματοποιούνται και πτήσεις εξωτερικού, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα να μεταβεί κανείς εύκολα.

Τέλος, από άποψη διαμονής υπάρχουν τουλάχιστον 33 ξενοδοχεία στην Καλαμάτα που μπορούν να φιλοξενηθούν οι τουρίστες. Οι τιμές διαφέρουν ανάλογα με το είδος του ξενοδοχείου και του δωματίου, ενώ το κόστος διαμονής ανά τουρίστα ημερησίως μπορεί να φτάσει τα 93 ευρώ.

5.3. SWOT ANALYSIS της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας

Η ανάλυση SWOT αξιολογεί τα δυνατά σημεία (strength), τα αδύνατα σημεία (weakness), τις ευκαιρίες (opportunities) και τις απειλές (threats) που υπάρχουν σε μια επιχείρηση ή σε έναν οργανισμό.

Τα δυνατά σημεία περιλαμβάνουν εσωτερικές δυνατότητες, πόρους και θετικούς περιστασιακούς παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν μια εταιρία, στη συγκεκριμένη περίπτωση την Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας, να εξυπηρετεί τους πελάτες της και να επιτυγχάνει ταυτόχρονα τους αντικειμενικούς της σκοπούς.

Τα αδύνατα σημεία περιλαμβάνουν εσωτερικούς περιορισμούς και αρνητικούς περιστασιακούς παράγοντες, οι οποίοι παρεμποδίζουν πολλές φορές την επίδοση μιας εταιρίας.

Οι ευκαιρίες είναι οι ευνοϊκοί παράγοντες που δημιουργούνται ή οι τάσεις στο εξωτερικό περιβάλλον, που ενδεχομένως η εταιρία να είναι σε θέση να αξιοποιήσει αποτελεσματικά προς όφελός της.

Απειλές χαρακτηρίζονται οι υφιστάμενοι και αναδυόμενοι δυσμενείς εξωτερικοί παράγοντες και κίνδυνοι ή τάσεις που μπορεί ενδεχομένως να παρουσιάσουν προκλήσεις στην επίδοση μιας εταιρίας.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζει η S.W.O.T. analysis για την Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας, όσον αφορά τον ιατρικό τουρισμό.

Ξεκινώντας από το εσωτερικό περιβάλλον της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας θα αναλύσουμε τις δυνάμεις και τις αδυναμίες που παρουσιάζει ο τόπος και σχετίζονται με τις δράσεις της στον ιατρικό τουρισμό, αλλά και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που διαθέτει και θα την καταστήσουν έναν ιδανικό προορισμό.

5.3.1 Δυνάμεις

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της προκύπτει από την στρατηγική γεωγραφική της θέση, που μέσω του νέου αυτοκινητοδρόμου βρίσκεται σε απόσταση περίπου 2 ωρών από την Αθήνα. Η Μεσσηνία συνδυάζει αυτό που αποκαλούμε βουνό και θάλασσα, ο Ταΰγετος από τη μια πλευρά, οι μαγευτικές παραλίες και το καλό κλίμα της περιοχής κάνουν τον οποιοδήποτε επισκέπτη να αγαπήσει την περιοχή και αισθάνεται ευχαρίστηση.

Οι σύγχρονες τουριστικές μονάδες υψηλών προδιαγραφών και οι λοιπές υποδομές σε συνδυασμό με την πλούσια ιστορική και αρχαιολογική κληρονομιά δίνουν έναν ακόμη

λόγο να προτιμήσει κανείς να πραγματοποιήσει τις διακοπές του στην Καλαμάτα και να γνωρίσει όλες τις φημισμένες της περιοχές.

Η μετάβαση στην περιοχή γίνεται εύκολη, χάρη στο διεθνές αεροδρόμιο που πραγματοποιεί πτήσεις κανονικές και τσάρτερ από και προς τις χώρες της Ευρώπης, γεγονός που προσελκύει αρκετούς τουρίστες για κάθε είδους δραστηριότητες. Η σύνδεση του λιμανιού της Μεσσηνίας με την Κρήτη, ενός τόπου που φιλοξενεί πολλούς τουρίστες κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο από όλα τα μέρη του κόσμου, δίνει τη δυνατότητα να μπορούν εύκολα να επισκεφτούν τη Μεσσηνία και να γίνει ένας στρατηγικός κόμβος.

Τέλος, ένα ακόμη δυνατό στοιχείο είναι πως στην περιοχή έχουν ξεκινήσει να αναπτύσσονται διάφοροι τομείς της ιατρικής και πλέον διαθέτει ένα οργανωμένο δίκτυο ιδιωτικής περίθαλψης, με αιχμή τη νέα μονάδα τεχνητού νεφρού.

5.3.2. Αδυναμίες

Από την άλλη πλευρά εκτός από τα δυνατά σημεία που παρουσιάστηκαν παραπάνω που διαθέτει η Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνία, παρουσιάζει και κάποια αδύνατα σημεία τα οποία θα πρέπει να εστιάσει προκειμένου να έχει σημαντική ανάπτυξη και ως εκ τούτου, όφελος για την περιοχή.

Τα αδύνατα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι οι ελάχιστες ενέργειες μάρκετινγκ που έχουν πραγματοποιηθεί προκειμένου να γίνει γνωστή η περιοχή για τις υψηλού επιπέδου υπηρεσίες ιατρικού τουρισμού που προσφέρει, τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην προβολή και στην προώθηση του προϊόντος του τουρισμού υγείας, ώστε να προσελκύει τουρίστες που χρήζουν ιατρικής φροντίδας. Η περιοχή έχει ούτως ή άλλως τουριστική κίνηση τους καλοκαιρινούς μήνες, οπότε εάν κάποιος τουρίστας πρέπει να ακολουθήσει κάποια θεραπεία, θα μπορέσει να την πραγματοποιήσει στη Μεσσηνία.

Ένα ακόμη αρνητικό στοιχείο είναι πως εάν κάποιος επιθυμεί να επισκεφθεί το μέρος μέσω θαλάσσης, αυτό καθίστανται δύσκολο έως αδύνατο καθώς υπάρχει ακτοπλοϊκή σύνδεση μόνο με την Κρήτη. Θα ήταν πολύ σημαντικό εάν υπήρχε σύνδεση και με άλλα μεγάλα νησιά της χώρας όπως τη Ρόδο, την Κέρκυρα, αλλά και άλλους προορισμούς της Ελλάδας που έχουν υψηλή τουριστική επισκεψιμότητα ώστε να προσελκύει ολοένα και περισσότερους ασθενείς-τουρίστες.

Αδύνατο στοιχείο για την περιοχή είναι πως υπάρχουν μόνο 2 οργανωμένα ιατρικά κέντρα στη Μεσσηνία και έτσι υπάρχει περίπτωση να μην είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν ένα μεγάλο αριθμό ασθενών που μπορεί να προκύψει, σε περίπτωση που υπάρξει μεγάλη επιθυμία από τους ασθενείς-τουρίστες. Η έλλειψη οργανωμένων ιατρικών κέντρων επιφέρει ένα ακόμη σημαντικό αρνητικό στοιχείο, δηλαδή τον περιορισμό των ειδικοτήτων που παρέχουν υπηρεσίες αυτά τα 2 ιατρικά κέντρα, καθώς δεν υπάρχουν όλες εκείνες οι θεραπείες που καλύπτει ο ιατρικός τουρισμός.

Στα αδύνατα στοιχεία περιλαμβάνεται και το υψηλότερο κόστος των επεμβάσεων συγκριτικά με χώρες της Ασίας, της Ανατολικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής. Εφόσον μιλάμε για εγχώριους ιατρικούς τουρίστες, τότε αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αδύνατο στοιχείο καθώς το κόστος θα είναι πολύ μικρότερο να μεταβεί κανείς από μια πόλη της Ελλάδας στη Μεσσηνία, ωστόσο όμως αναφερόμαστε σε διεθνή ιατρικό τουρισμό και για αυτό το λόγο λαμβάνουμε υπόψη τους ασθενείς-τουρίστες από όλα τα κράτη του κόσμου.

Τέλος, στα αρνητικά στοιχεία που πρέπει να βελτιωθούν είναι και η στρατηγική των ίδιων των ιατρικών κέντρων που πρέπει να ακολουθήσουν ώστε να είναι απευθύνονται σε ασθενείς από όλο τον κόσμο. Οι ενδιαφερόμενοι ιατρικοί τουρίστες είναι δύσκολο να ενημερωθούν από τις ιστοσελίδες των 2 ιατρικών κέντρων που δραστηριοποιούνται στη Μεσσηνία και ο λόγος είναι πως προσφέρονται μόνο 4 ξένες γλώσσες στο μενού τους, κάτι που δυσκολεύει έναν ασθενή που δεν γνωρίζει κάποιες από τις προσφερόμενες γλώσσες και έτσι δεν θα ενημερωθεί για τις υπηρεσίες που παρέχονται.

Συνεχίζοντας στο εξωτερικό περιβάλλον της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας, παρουσιάζονται εκτενώς οι ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις δράσεις του ιατρικού τουρισμού στην περιοχή αλλά και οι απειλές που καλείται να αντιμετωπίσει.

5.3.3. Ευκαιρίες

Καθώς το εγχείρημα αυτό του ιατρικού τουρισμού παρουσιάζει έναν ανερχόμενο αλλά και πολλά υποσχόμενο όσον αφορά τα οφέλη που μπορεί να προσφέρει κλάδο, δημιουργούνται πολλές ευκαιρίες στην περιοχή της Μεσσηνίας ώστε εκμεταλλευόμενοι αυτές τις ευκαιρίες, θα αναπτυχθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες που θα προσφέρουν τα ιατρικά κέντρα και ταυτόχρονα θα υπάρξουν κέρδη και ανάπτυξη τόσο για τις εταιρίες που

δραστηριοποιούνται σε όλο το τομέα του ιατρικού τουρισμού, όσο και στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων της περιοχής γενικότερα.

Μια ευκαιρία που προβάλλεται είναι το υψηλό ποσοστό γήρανσης στην Ελλάδα, καθώς η χώρα μας βρίσκεται στις υψηλότερες θέσεις όσον αφορά το ποσοστό γήρανσης στην Ευρώπη. Αυτό σημαίνει πως όλο και περισσότεροι άνθρωποι θα επιζητούν τις υπηρεσίες ιατρικού τουρισμού, οπότε σε πρώτη φάση θα υπάρχει αν όχι αύξηση από τους ιατρικούς τουρίστες άλλων χωρών, τουλάχιστον μια μείωση στον αριθμό των Ελλήνων τουριστών που φεύγουν σε άλλες χώρες προς αναζήτηση αυτών των υπηρεσιών μη έχοντας εναλλακτική επιλογή. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο παίζει και η αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων, καθώς πλέον εφόσον θα διαθέτουν χρόνο και χρήμα θα μπορούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με οποιεσδήποτε τυχόν επεμβάσεις ή θεραπείες επιζητούν, όπως για παράδειγμα λουτροθεραπείες.

Σημαντική ευκαιρία για την επιτυχή έκβαση του εγχειρήματος του ιατρικού τουρισμού στην περιοχή της Μεσσηνίας είναι το μεγάλο ποσοστό ανασφάλιστων που υπάρχει, καθώς με την οικονομική προσφορά των πακέτων υπηρεσιών θα μπορούν να εξυπηρετηθούν. Επιπλέον, ο μεγάλος χρόνος αναμονής στα δημόσια νοσοκομεία, αλλά και η καλύτερη παροχή υπηρεσιών και ανέσεων που προσφέρονται στα ιδιωτικά αυτά ιατρικά κέντρα, είναι η ευκαιρία ώστε να προσελκύσει πολλούς ασθενείς που θα σχεδίαζαν να νοσηλευτούν σε κάποιο από τα δημόσια νοσοκομεία.

Η δημιουργία και άλλων πρότυπων ιατρικών κέντρων με σκοπό την κάλυψη όλων των ειδικοτήτων που περιλαμβάνει ο ιατρικός τουρισμός, θα δώσει την ευκαιρία στην ανάπτυξη της περιοχής αλλά και θα της αποδώσει μια ταυτότητα στον παγκόσμιο χάρτη, ως περιοχή που ειδικεύεται στον ιατρικό τουρισμό.

Τέλος, εφόσον η Μεσσηνία προσελκύει πλήθος τουριστών δημιουργείται η ευκαιρία να μπορέσουν να συνδυάσουν και την ιατρική τους φροντίδα, μέσα από την επίσκεψή τους, μιας και η περιοχή διαθέτει πολύ καλό κλίμα που θα τους βοηθήσει.

5.3.4. Απειλές

Κλείνοντας την παρουσίαση της SWOT analysis θα πρέπει να αναφερθούν και οι απειλές που καλείται να φέρει εις πέρας η Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας από διάφορους παράγοντες του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Μια από τις βασικότερες απειλές είναι ο ισχυρός ανταγωνισμός που υπάρχει από χώρες της Ασίας, της Ανατολικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής, διότι σε αυτές τις χώρες εφαρμόζεται ο ιατρικός τουρισμός για πολλά χρόνια, οπότε πλέον έχουν δαπανήσει χρήματα για την προβολή τους και για την προώθηση τέτοιου είδους τουρισμού και βρίσκονται σε υψηλές θέσεις ως προς την αναγνωρισιμότητα και την προτίμησή τους. Αυτές οι χώρες διαθέτουν ολοκληρωμένα ιατρικά κέντρα για όλες των ειδών τις επεμβάσεις, παρέχοντας ολοκληρωμένα πακέτα διαμονής και ξενάγησης στη χώρα, αλλά και ελκυστικές χαμηλές τιμές.

Σημαντική απειλή είναι η έλλειψη υποστήριξης και σαφούς σχεδιασμού για την προώθηση του ιατρικού τουρισμού τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Όσο και να προσπαθήσουν οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες να αναπτύξουν τον κλάδο αλλά και τις περιοχές που δραστηριοποιούνται, δεν θα μπορέσουν να το πετύχουν από μόνες τους χωρίς τη βοήθεια της πολιτείας συνεισφέροντας από κοινού. Επιπλέον, η γραφειοκρατία είναι αυτή που άλλοτε αποτρέπει τέτοιες επιχειρηματικές επενδύσεις αλλά και η καθυστέρηση πολλές φορές είναι οι απειλές που μπορούν να πάνε πίσω τέτοιες πρωτοβουλίες.

Τέλος, οι ανατιμήσεις του ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων για ασθενείς που βρίσκονται εκτός ζώνης του ευρώ είναι μια σημαντική απειλή που μπορεί να βάλει σε σκέψεις πολλούς ιατρικούς τουρίστες. Μια τέτοια κατάσταση θα αυξήσει το πραγματικό κόστος ενώ μπορεί να καταστεί ανασταλτικός παράγοντας για πολλούς ιατρικούς επισκέπτες που βρίσκονται εκτός της ζώνης του ευρώ.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνές αεροδρόμιο με πτήσεις κανονικές και τσάρτερ από/προς Ευρώπη. • Μεγάλο σύγχρονο νοσοκομείο με δυνατότητες ανάπτυξης, 2 ιδιωτικά ιατρικά κέντρα και 4 κέντρα υγείας. • Μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, μερικές εκ των οποίων πολύ υψηλών προδιαγραφών. • Το πολύ καλό κλίμα που έχει η περιοχή. • Στρατηγική γεωγραφική θέση και απόσταση δύο ωρών από την Αθήνα μέσω του νέου αυτοκινητοδρόμου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ελάχιστες ενέργειες Μάρκετινγκ. • Έλλειψη σαφούς στρατηγικής κατεύθυνσης. • Ακτοπλοϊκή σύνδεση μόνο με την Κρήτη. • 2 μόνο οργανωμένα ιδιωτικά ιατρικά κέντρα στην περιοχή. • Περιορισμένες ειδικότητες που εξυπηρετούν τα ιατρικά κέντρα. • Υψηλότερο κόστος συγκριτικά με χώρες της Ασίας, της Ανατολικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής.

<ul style="list-style-type: none"> • Οργανωμένο δίκτυο ιδιωτικής περίθαλψης με αιχμή τη νέα μονάδα τεχνητού νεφρού. • Πολλοί αρχαιολογικοί και ιστορικοί τόποι που αποτελούν από μόνοι τους τουριστικό προορισμό (Αρχαία Μεσσήνη, Μεθώνη – Κορώνη – Πύλος, Μάνη, Ταΰγετος). • Φυσικές ομορφιές και ιδιαίτερο κάλλος όπως ο Ταΰγετος με τα δάση και τους οικισμούς, η Νέδα με τις πηγές της, τα ακατοίκητα αλλά πανέμορφα νησιά της και η μοναδική της ακτογραμμή, από τη Μάνη έως την Κυπαρισσία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δύσκολη η επικοινωνία με ξένους πιθανούς τουρίστες, διότι προσφέρονται μόνο 4 γλώσσες επικοινωνίες στις ιστοσελίδες των ιατρικών κέντρων.
<p>ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υψηλό ποσοστό γήρανσης στην Ελλάδα. • Αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων που ανήκουν στη γενιά των Baby-Boomer(γεννημένοι 1949-1964). • Συνεργασία ιατρικών κέντρων και ταξιδιωτικών πρακτόρων για κάλυψη ολοκληρωμένων πακέτων και αύξηση πελατολογίου. • Το μεγάλο ποσοστό ανασφάλιστων και η προσφορά πακέτων υπηρεσιών σε ελκυστικό κόστος. • Συνδυασμός ιατρικής φροντίδας και εξερεύνηση των μοναδικών περιοχών της Μεσσηνίας. • Δημιουργία και άλλων πρότυπων ιατρικών κέντρων προς κάλυψη όλων των ειδικοτήτων του ιατρικού τουρισμού. • Ο μεγάλος χρόνος αναμονής στα συστήματα υγείας άλλων χωρών. • Καλύτερη παροχή υπηρεσιών και ανέσεων έναντι δημόσιων νοσοκομείων. 	<p>ΑΠΕΙΛΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ισχυρός ανταγωνισμός από χώρες της Ασίας, Ανατολικής Ευρώπης και Λατινικής Αμερικής. • Έλλειψη υποστήριξης και σαφούς σχεδιασμού για την προώθηση του ιατρικού τουρισμού, στα πλαίσια ενός εθνικού στρατηγικού σχεδίου δράσης. • Η μεγάλη γραφειοκρατία που υφίσταται. • Οι ανατιμήσεις του ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων, για ασθενείς που βρίσκονται εκτός ζώνης του ευρώ.

5.4. Θετικές ενέργειες άλλων κρατών και ενσωμάτωσή τους στην ελληνική πραγματικότητα

1. Χαμηλό κόστος επεμβάσεων.

Με το χαμηλό κόστος το επεμβάσεων θα μπορέσουν να καταφθάσουν πολλοί ασθενείς-τουρίστες για την πραγματοποίηση μιας επέμβασής τους. Άλλωστε στην Ευρώπη ελάχιστες είναι οι χώρες που δραστηριοποιούνται στον ιατρικό τουρισμό, οπότε η είσοδος στην ευρωπαϊκή αγορά δεν θα έχει πολλούς ανταγωνιστές.

2. Διαφημιστική εκστρατεία για την προώθηση του ιατρικού τουρισμού.

Ύστερα από αυτή την ενέργεια, η Νότια Κορέα κατάφερε να παρουσιάσει αύξηση των ιατρικών τουριστών κατά 38,4% ετησίως. Ο συνδυασμός προβολής της χώρας στο εξωτερικό για τουρισμό αλλά και για ιατρικό τουρισμό θα στοχεύσει στην ενημέρωση των τουριστών για την πολύπλευρη μορφή τουρισμού που μπορούν να πραγματοποιήσουν.

3. Εστίαση στην εξειδίκευση του ιατρικού τουρισμού.

Τα κράτη που έχουν ανεπτυγμένο ιατρικό τουρισμό, διαθέτουν έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό. Ωστόσο, κάθε χώρα είναι γνωστή για το είδος των επεμβάσεων που πραγματοποιούν. Για παράδειγμα υπάρχουν κράτη που φημίζονται για τις οδοντιατρικές επεμβάσεις που πραγματοποιούν, ενώ κάποια άλλα για τις αισθητικές επεμβάσεις.

4. Συνδυασμός ιατρικής περίθαλψης και επίσκεψη αξιοθέατων.

Σε όλα τα κράτη προσπαθούν μέσα από την ιατρική περίθαλψη να παρουσιάσουν και τα όμορφα τοπία που διαθέτουν, είτε φυσικά, είτε τεχνητά όπως ουρανοξύστες, πάρκα κλπ. Μέσα από την ξενάγηση αυτή γίνεται γνωστή η χώρα και μπορούν οι ιατρικοί τουρίστες να την επισκεφθούν εκ νέου αποκλειστικά για διακοπές. Στην Ελλάδα μπορεί να λειτουργήσει και αντίστροφα, καθώς πολλοί επισκέπτονται τη χώρα μας για το φυσικό της τοπίο, οπότε μέσα από την φήμη που διαθέτει θα προσελκύσει τουρίστες και για ιατρικούς λόγους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Βαρβαρέσος Στέλιος, (2005), Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη δομές. Η ελληνική πραγματικότητα, β' έκδοση, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.
- Γούλα Β. Ασπασία, (2007), Διοίκηση & Διαχείριση Νοσοκομείου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, (2007), Θέματα Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Γ. Νίκος, (1990), Τουριστική Πολιτική, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Γ. Νίκος, (1996), Τουριστικό Μάρκετινγκ, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής, (2012), Ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού στην Ελλάδα.
- Μπενετάτος Θεόδωρος και Παπαγεωργίου Γεώργιος και Στεργίου Δημήτριος, (2004), Marketing management για υπηρεσίες και τουρισμό, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα.
- Σπαθή Κ. Σοφία, (2000), ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, Εκδόσεις Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα.
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, (2013), Απολογισμός 2012, Αθήνα.
- Τσάρτας Α. Πάρις, (2010), Ελληνική τουριστική ανάπτυξη – Χαρακτηριστικά, διερευνήσεις, προτάσεις, εκδόσεις Κριτική ΑΕ, Αθήνα.

Ξένα

- Babu, P. George, & Swamy, G. Anjayeva (2007), Medical Tourism: An analysis with special reference to India, Journal of Hospitality Application and Research (JOHAR), 2-14.
- Bull Adrian, (2002), Τουριστική Πολιτική, 2η αγγλική έκδοση, Εκδόσεις Κλειδάριθμος Αθήνα.

- Kostepm, Ali & Oter,Zafer (2013), Medical Tourism Potential in Turkey: The Case of Izmir City, 8th Silk Road International Conference “Development of Tourism in Black and Caspian Seas Regions”, 109-115.
- Lunt N,&Smith R,&Exworthy M,& Green, T.S,&Horsfall G,&Mannion R, (2011), Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A scoping review, 12

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

- Ασκληπιείο Πάρκο Αθηνών, Το πρώτο Σύγχρονο Ασκληπιείο, (http://asclepieion.mpl.uoa.gr/parko/apa_children.htm, διαθέσιμο στις 08/04/2014)
- Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας, (<http://www.nosokomeiokalamatas.gr/>, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, (<http://www.aia.gr/el/traveler>, διαθέσιμο στις 07/04/2014)
- Ιατρικό Διαβαλκανικό Θεσσαλονίκης, (<http://www.iatrikodiavalkaniko.gr/el/content/%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF>, διαθέσιμο στις 05/04/2014)
- Ιatronet, (2012), Ανάπτυξη του Ιατρικού Τουρισμού στην Ελλάδα, (<http://www.iatronet.gr/eidiseis-nea/perithalpsi-asfalisi/news/20252/anaptyxi-toy-iatrikou-toyrismon-stin-ellada.html>, διαθέσιμο στις 07/04/2014)
- Κέντρο Διάδοσης Επιστημών & Μουσείο Τεχνολογίας NOESIS, Αρχαία Ελλάδα – Ασκληπιός, http://www.noesis.edu.gr/egykloupaideia.php?egkTitle=medicine&kioskText=medi_h1d, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Κέντρο Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής & Γυναικολογίας (<http://www.lifeclinic.gr/gk/index.html>, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Κυπαρισσιώτης, (2012), Συνέδριο Ιατρικού Τουρισμού στην Μεσσηνία, (http://kyparissiotis.blogspot.gr/2012/04/blog-post_23.html, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Μεσόγειος Νεφρολογικά Κέντρα, (<http://mesogeios.gr/content.php?lan=gr>, διαθέσιμο στις 08/04/2014)

- Μουσείο Ακρόπολης, (<http://www.theacropolismuseum.gr/>, διαθέσιμο στις 10/04/2014)
- Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε., (<http://www.olp.gr>, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ, (<http://www.ahepahosp.gr/iatrikostourismos.asp>, διαθέσιμο στις 12/04/2014)
- Πρότυπο Κέντρο Αποκατάστασης & Αποθεραπείας Καλαμάτας, <http://www.diaplasia.eu/>, διαθέσιμο στις 12/04/2014)
- Σύλλογος Κρητών Αγίου Δημητρίου, <http://www.kritesad.gr/>, διαθέσιμο στις 10/04/2014)
- Ταξιδολόγιο, (<http://www.taxidologio.gr/>, διαθέσιμο στις 07/04/2014)
- Τουριστικός οδηγός Hotelsline, (<http://www.hotelsline.gr/>, διαθέσιμο στις 10/04/2014)
- Alyx Methew, The Advantages of Medical Tourism, (<http://ezinearticles.com/?The-Advantages-of-Medical-Tourism&id=5436622>, διαθέσιμο στις 17/04/2014)
- Booking.com, (<http://www.booking.com>, διαθέσιμο στις 08/04/2014)
- Gold Travel Guides, (<http://thessaloniki-gold.com/gr/>, διαθέσιμο στις 05/04/2014)
- International Medical Travel Journal, (2014), South Korea: South Korean medical tourism increasing, (<http://www.imtj.com/news/?entrvid82=436838>, διαθέσιμο στις 01/04/2014)
- Medical Tourism, Singapore Medical Tourism, <http://medicaltourism.com/en/destination/singapore.html>, διαθέσιμο στις 02/04/2014)
- Medretreat, (<http://www.medretreat.com/index.html>, διαθέσιμο στις 06/04/2014)
- Morris Kelly, (2009), The Advantages and Disadvantages of Medical Tourism, <http://voices.yahoo.com/the-advantages-disadvantages-medical-tourism-4123557.html>, διαθέσιμο στις 11/04/2014)
- Reuters, (2012), Costa Rica's Medical Tourism Boom, (http://www.huffingtonpost.com/2012/11/26/sun-sand-and-root-canal_n_2194170.html, διαθέσιμο στις 30/03/2014)
- Travel date, (<http://www.hcaa-eleng.gr/>, διαθέσιμο στις 07/04/2014)
- Trivago, (<http://www.trivago.gr/>, διαθέσιμο στις 04/04/2014)